

ประวัติและลักษณะพิเศษของพรรคเสรีประชาธิปไตย

2.1 ประวัติความเป็นมาของพรรคเสรีประชาธิปไตย

พรรคการเมืองฝ่ายอนุรักษนิยมเริ่มวิวัฒนาการมาจากพรรคการเมือง 2 พรรค ในสมัยก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้แก่ สมาคมเพื่อนการเมือง (Seiyuukai) และ พรรคประชาชนการเมือง (Minseitoo) เมื่อญี่ปุ่นแพ้สงครามโลกครั้งที่ 2 ปรากฏว่า พรรคการเมืองฝ่ายอนุรักษนิยมฟื้นฟูขึ้นอีกครั้งหนึ่ง โดยอาศัยการรวมตัวของพรรคการเมือง 3 พรรค ขึ้นเป็นพื้นฐานสำคัญคือ (1) พรรคเสรีนิยมญี่ปุ่น (Nihon Jiyuutoo) ซึ่งสืบทอดมาจากสมาคมเพื่อนการเมือง (2) พรรคกวางหนานญี่ปุ่น (Nihon Shinpotoo) ซึ่งสืบทอดมาจากพรรคประชาชนการเมือง (3) พรรคสหกรณ์ญี่ปุ่น (Nihon Kyoodootoo) ซึ่งเป็นพรรคที่ก่อตั้งขึ้นใหม่ โดยยึดมั่นลัทธิสหกรณ์นิยมและความร่วมมือระหว่างกรรมกร กับนายทุน ทั้ง 3 พรรคนี้รวมตัวกันไม่นานก็แตกแยกออกจากกัน และไม่เข้าก็รวมตัวกัน อีกซ้ำแล้วซ้ำเล่าตลอดมาเป็นระยะเวลาจนถึง 10 ปี¹ ซึ่งจะสรุปโดยสังเขปต่อไป

หลังจากที่ญี่ปุ่นประกาศยอมแพ้สงครามเมื่อวันที่ 2 กันยายน ค.ศ. 1945 ไม้ว่า เมืองหลวง เมืองใหญ่ ๆ หรือในชนบท บ้านช่องถูกทำลายด้วยอาวุธสงครามเป็นส่วนใหญ่ พลเมืองตกอยู่ในสภาพเป็นโรคขาดอาหาร ในสภาพดังกล่าวนี้ นายพลแมกอาเซอร์ ถูกส่งตัวมาในฐานะผู้บังคับบัญชาสูงสุดของทหารฝ่ายพันธมิตร เพื่อยึดครองญี่ปุ่นพร้อมกับกองทหารพันธมิตร ซึ่งส่วนใหญ่ได้แก่ทหารอเมริกันเข้าควบคุมสถานการณ์ทั้งประเทศ แต่เนื่องจาก

¹ Shimizu Mikio, พรรคเสรีประชาธิปไตย "สภาวะปัจจุบัน-อนาคต"

การยึดครองตั้งกล่าวช่วยให้พลเมืองญี่ปุ่นหลุดพ้นจากความหวาดกลัว โดยการโจมตีอย่างหนักทางอากาศตอนปลายสงครามโลกครั้งที่ 2 จึงไม่ค่อยปรากฏปฏิกริยาต่อต้านการยึดครองของทหารฝ่ายพันธมิตร

การยึดครองของทหารฝ่ายพันธมิตร ดำเนินการโดยจัดตั้งคณะยึดครองพันธมิตร (General Headquarters) ซึ่งไม่เพียงแต่ควบคุมกำลังทหารของญี่ปุ่นโดยตรง เพียงอย่างเดียว แต่ยังมีอิทธิพลและบทบาทสำคัญในการควบคุมการบริหารงานของรัฐบาลญี่ปุ่นทางอ้อม โดยการออกคำสั่งและประกาศจากหน่วยยึดครองพันธมิตร (GHQ) ถึงแม้ในการยึดครองญี่ปุ่นครั้งนี้เป็นชัยชนะของทหารฝ่ายพันธมิตร ซึ่งมีประเทศสหรัฐอเมริกา อังกฤษ จีน และสหภาพโซเวียต 4 มหาอำนาจ เป็นตัวแทนสำคัญก็ตาม แผนโยบายการยึดครองญี่ปุ่น เกิดจากการบงการโดยรัฐบาลของสหรัฐอเมริกานั้นเอง¹

เป้าหมายสำคัญที่สุดของการยึดครองของทหารฝ่ายพันธมิตรก็คือ การทำลายจักรวรรดินิยมของมหาอำนาจญี่ปุ่นให้ราบรียบ กล่าวคือ การทำลายกองกำลังทหารและอุตสาหกรรมที่เป็นพื้นฐานแสนยานุภาพ การพิจารณาลงโทษเหล่านักโทษสงคราม การปลดตำแหน่งราชการของผู้ที่เคยเกี่ยวพันกับการเข้าร่วมสงครามโลก การกวาดล้างกลุ่มนิยมจักรพรรดิและเสริมสร้างจักรวรรดินิยม การเลิกระบบการศึกษานิยมทหาร การแยกระบบจักรพรรดิออกจากการบริหารประเทศ ตลอดจนการระบุงฐานะของจักรพรรดิ ซึ่งล้วนแต่เป็นแนวทางสร้างการปกครองแบบประชาธิปไตย

นโยบายการเสริมสร้างการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยภายใต้การยึดครองของทหารฝ่ายพันธมิตรพอจะสรุปโดยสังเขปกว้าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. การคัดลึงลงโทษพวกนักโทษสงคราม เมื่อวันที่ 19 มกราคม พ.ศ. 1946

¹Inoue Michisada, ประวัติศาสตร์ญี่ปุ่นเบื้องต้น (Nihonshi Nyuumon), TOKYO: โรงพิมพ์ Yuuhikaku, 1966, pp. 219-220.

มีคำสั่งจากคณะยี่ตกรองพันมิตร ในศาลพิจารณาลงโทษกลุ่มนักโทษสงคราม ซึ่งได้แยกความผิดมีสาระสำคัญออกเป็น 3 ประการ คือ

- ก. ความผิดฐานเป็นการทำลายสันติสุข
- ข. ความผิดฐานเป็นผู้อนุองสงครามทั่วไป
- ค. ความผิดฐานละเมิดมนุษยธรรม

ปรากฏว่า การตัดสินโทษระดับนายทหารของศาลในวันที่ 12 พฤศจิกายน ค.ศ. 1948 นักโทษถูกตัดสินประหารชีวิตแขวนคอ 7 คน จำขังตลอดชีวิต 16 คน จำขัง 20 ปี 1 คน และจำขัง 7 ปี อีก 1 คน นอกจากเหล่าผู้นำทหารข้างต้นยังมีทหารอีกจำนวนไม่น้อยกว่า 1,000 คน ถูกศาลตัดสินประหารชีวิต และอีกประมาณ 4,000 คน ถูกตัดสินจำคุกตลอดชีวิต¹

2. การประกาศเลิกกฎหมายรักษาความมั่นคงและปลดปล่อยนักโทษการเมือง กฎหมายรักษาความมั่นคงร่างขึ้นในปี ค.ศ. 1925 ซึ่งเป็นกฎหมายต่อต้านลัทธิหรือขบวนการต่าง ๆ ที่เป็นปฏิปักษ์ต่อการเสริมสร้างกำลังประเทศ เพื่อเข้าร่วมสงครามสร้างจักรวรรดินิยมในเอเชีย ซึ่งไม่เพียงแต่ลัทธิสังคมนิยม ลัทธิคอมมิวนิสต์ ขบวนการเคลื่อนไหวของกรรมกรยังรวมไปถึงลัทธิเสรีนิยม และกลุ่มรักสันติภาพต่อต้านสงครามก็ถูกจับกุมภายใต้ความอำนาจของกฎหมายฉบับนี้ จำนวนผู้ถูกสอบสวนและจับกุมมีดังนี้²

¹Mori Masao, พจนานุกรมสังคมศาสตร์ (Shakaika Jiten) TOKYO: โรงพิมพ์ Oobunsha, 1974, p. 649.

²Tooyama Shigeki Imai Seiichi, Fujiwara Akira, ประวัติศาสตร์สมัยโชวะ (Shoowashi), TOKYO: โรงพิมพ์ Iwanami, 1959, p. 229.

ปี ค.ศ.	จำนวนผู้ถูกสอบสวน	ผู้ถูกจำขัง
1938	930	240
1939	853	239
1940	682	220
1941	1,049	221
1942	1,376	346
1943	866	215
1944	220	ข้อมูลไม่แน่ชัด

ในจำนวนผู้ที่ถูกจับกุมทั้งหมด ผู้ต้องสงสัยถูกสอบสวนอย่างทารุณจนเสียชีวิตก็มี หรือผู้เคราะห์ร้ายบางคนร่างกายอ่อนแอไม่สามารถทนทอสภาพจำขังทอเสียชีวิตในคุก ระหว่างสงครามโลกก็มี แต่ในวันที่ 4 ตุลาคม ค.ศ. 1945 ผลจากคำสั่งของคณะยึดครอง ให้เลิกกฎหมายฉบับนี้ และปล่อยนักโทษการเมืองทั้งสิ้นประมาณ 3,000 คน ทลอคจนให้ปรับปรุงเลิกระบบการสอบสวนผู้ต้องสงสัยอย่างรุนแรง¹

3. การปลดตำแหน่งราชการระดับบริหาร คณะยึดครองสัมพันธมิตร (GHQ) สั่งปลดตำแหน่งราชการระดับบริหาร เมื่อวันที่ 4 มกราคม ค.ศ. 1946 จุดประสงค์สำคัญของคำสั่งนี้ก็คือต้องการกักกันผู้ที่เกี่ยวข้องกับการประกาศสงครามโลกครั้งที่ 2 ออกจากกลไกบริหารประเทศ ซึ่งนับว่าเป็นการปฏิรูปโครงสร้างรัฐบาลญี่ปุ่นครั้งใหญ่ ปรากฏว่าจำนวนข้าราชการระดับบริหารรวมทั้งผู้นำอีกส่วนหนึ่งที่ดำรงตำแหน่งระดับบริหารในวงการ

¹ Matsushima Eiichi, ประวัติบัณฑิตกเหตุการณ์ 100 เรื่อง ช่วง 5 ปีในสมัย โทวะ (1926-1978) (Shoowa 53 Nenkan no Hyaku no Jiken Shi), TOKYO: โรงพิมพ์ Jiyuu Kokuminsha, 1979, p. 56.

ธุรกิจการเงินถูกปลดออกจากตำแหน่งรวมทั้งสิ้น 212,800 คน¹ ในจำนวนดังกล่าวส่วนหนึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรวมอยู่ด้วย ตัวอย่างเช่น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคกาวหนานญี่ปุ่น (Nihon Shinpootoo) ขณะนั้นมีจำนวน 274 คน ถูกปลดออกจากที่นั่งในรัฐสภาเสีย 90 เปอร์เซ็นต์ รวมทั้งประธานพรรค นายมาจิยะ จุชิ (Machida Chuuji) และเลขาธิการพรรค นายซึรุมิ ยูสุเกะ (Tsurumi Yuusuke) ทั้งหมด 247 คน นอกจากนี้ผู้ที่ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการ รัฐมนตรีกระทรวงเกษตร รัฐมนตรีกระทรวงคมนาคม และเลขาธิการสำนักนายกรัฐมนตรีทั้ง 5 คน ก็ถูกปลดเช่นกัน² โดยคำสั่งของคณะยึดครองสัมพันธมิตรครั้งนี้มีผลครอบคลุมไปถึงการบังคับให้กลุ่มเอียงขวาทั้งหมด 27 กลุ่ม ต้องสลายตัวลง กลุ่มเหล่านี้นำโดยนายทหารโดยอ้างตัวว่าเป็นกลุ่มรักชาติ โดยยึดถือลัทธินิยมจักรพรรดิญี่ปุ่นเป็นหลักพื้นฐานคล้าย ๆ กัน

4. การประกาศสั่งให้ ไช บัตสึ¹ สลายตัว ในสมัยก่อนสงครามโลกครั้งที่สอง ไชบัตสึ (Zaibatsu) ใดควบคุมเศรษฐกิจการเงินของญี่ปุ่นไว้ในกำมืออย่างแท้จริง กลุ่มผู้ยิ่งใหญ่ทั้งสี่คือ มิตซูบิชิ มิตซูบิชิ ซุมิโตโมะ และยาฮูวะ อิทธิพลของไชบัตสึได้จำกัดอยู่เฉพาะในด้านการเงินการธนาคารเท่านั้น แคว้นจักรทางอุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรมใดเสริมสร้างขึ้นทั้งโดยตรงและภายใต้การควบคุมของไชบัตสึอย่างใกล้ชิด ไชบัตสึได้เสริมสร้างอิทธิพลโดยผ่านพรรคการเมืองสมัยก่อนสงครามโลกครั้งที่สอง คือพรรคประชาชนการเมือง (Minseitoo) และสมาคมเพื่อการเมือง (Seiyuukai) ซึ่งเป็นพรรคการเมืองที่สำคัญ

¹Mori Masao, op. cit., pp. 643-649.

²Oomori Minoru, การเมืองท้องถิ่น (Kinjirareta Srijji), TOKYO: โรงพิมพ์ Koodansha, 1976, pp. 23-32.

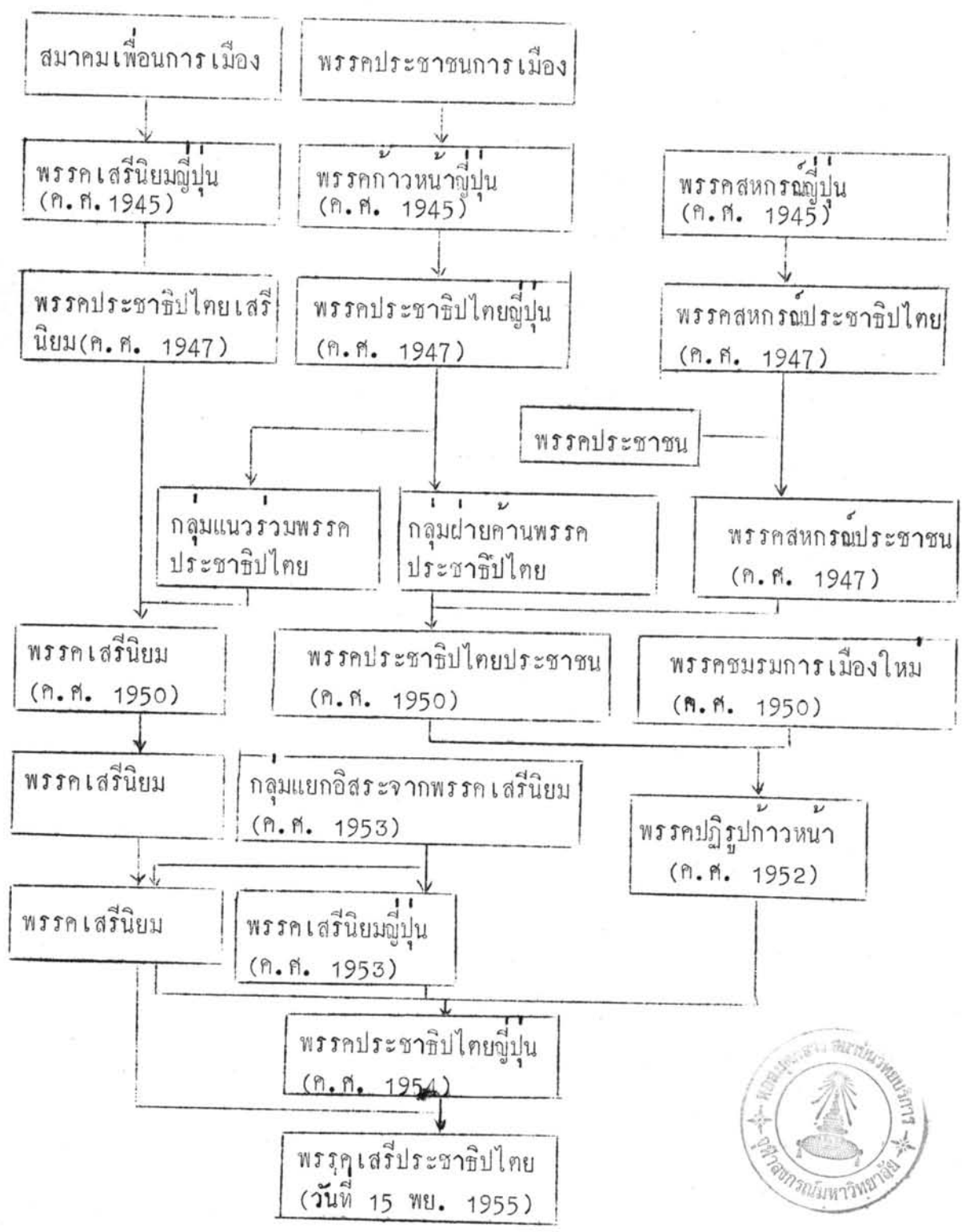
³"ไชบัตสึ" เป็นกลุ่มอิทธิพลในประเทศญี่ปุ่นที่ก่อกำเนิดมานานแล้ว นักวิชาการได้ให้ความหมายของไชบัตสึต่าง ๆ กันบ้างหมายถึง กลุ่มอิทธิพลทางการเงิน บางหมายถึงกลุ่มบริษัทซึ่งอยู่ภายใต้การควบคุมโดยระบบครอบครัว บางหมายถึงกลุ่มบุคคลจำนวนน้อยและเข้ามาควบคุมการเงิน อุตสาหกรรม การค้า รวมทั้งรัฐบาล

ในประเทศญี่ปุ่นขณะนั้น ทั้งสองพรรคต่างก็ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของโซบัตสึอย่างแท้จริง นอกจากนี้ในช่วงระยะเวลาก่อนสงครามโลกครั้งที่สองนี้เอง โซบัตสึได้รวมวงไพบูลย์กับคณะทหารในการเตรียมทางคานเศรษฐกิจเพื่อการสงครามแล้ว โซบัตสึได้ผลักดันให้โรมาเนสกาทำให้อุตสาหกรรมต่าง ๆ เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว นับว่าโซบัตสึมีส่วนในการผลักดันให้ญี่ปุ่นเป็นประเทศจักรวรรดินิยมในเอเชีย

ฉะนั้น เมื่อคณะยึดครองญี่ปุ่นของทหารฝ่ายพันธมิตรเข้ายึดครองญี่ปุ่น ด้วยจุดประสงค์จะล้มล้างอำนาจจักรวรรดินิยมของญี่ปุ่นในเอเชีย คณะยึดครองพันธมิตรจึงได้ออกประกาศสั่งให้โซบัตสึสลายตัวลงเมื่อเดือน พฤศจิกายน ค.ศ. 1945 และในปีต่อมา ได้จัดตั้งคณะกรรมการจัดการหนี้ของบริษัทเพื่อดำเนินการล้มล้างโครงสร้างของโซบัตสึใหญ่ทั้ง 4 มิทซุย มิทซุบิชิ ฟูมิโตะโมะ และยาซุกะ อย่างจริงจังและในปี ค.ศ. 1947 กฎหมายห้ามการผูกขาดทางธุรกิจวางขึ้นสำเร็จ ซึ่งมีผลให้ป้องกันการทำสัญญาระหว่างบริษัทธุรกิจต่าง ๆ เพื่อผูกขาดคานธุรกิจให้มีการแข่งขัน และให้เกิดการครองคานธุรกิจอย่างเสรีภาพโดยแท้จริง¹

¹ Mori Masao, op. cit., p. 650.

แผนผังการวิวัฒนาการของพรรคเสรีประชาธิปไตย

¹Yamanaka Tokutaroo, รวมข้อมูลทางการเมืองและเศรษฐกิจ (Seiji Keizai Shiryooshuu) TOKYO:

โรงพิมพ์ Chuukyooshuppan, 1968, p. 19.

ส่วนทางค่านความเคลื่อนไหวของพรรคการเมืองหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 พรรคเสรีนิยมญี่ปุ่นเป็นพรรคการเมืองพรรคแรก ที่ก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1945 การก่อตั้งพรรคได้รับการสนับสนุนจากนักการเมืองส่วนหนึ่ง ซึ่งเคยสังกัดพรรคเพื่อการเมือง และนักวิชาการอีกส่วนหนึ่ง นายฮาโตยามะ อิจิโร (Hatoyama Ichiroo)¹ เป็นผู้ได้รับเลือกให้ดำรงตำแหน่งประธานของพรรคเสรีนิยมญี่ปุ่นคนแรก ส่วนพรรคก้าวหน้าญี่ปุ่นมี นายมาจิดะ จูบิ (Machida Chuuji) เป็นประธานพรรคคนแรก ซึ่งรับตำแหน่งนี้ได้ไม่นานก็ถูกบังคับโดยคณะยึดครองพันธมิตร (GHQ) ให้ลาออกจากงานระดับบริหาร เพราะ นายมาจิดะตกอยู่ในฐานะนักโทษการเมืองที่เกี่ยวข้องกับการเข้าร่วมสงครามโลกครั้งที่ 2 ของประเทศญี่ปุ่น ทอมนายชิเคฮาระ คิยูโร (Shidehara Kijuroo) จึงเข้ารับหน้าที่ประธานพรรคต่อ สำหรับพรรคสหกรณ์ญี่ปุ่นซึ่งมีสมาชิกส่วนใหญ่เคยทำงานเกี่ยวกับชาวนาและพอกา ไม่มีการแต่งตั้งประธานพรรคมีแต่ผู้ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของพรรค 4 คนคือ นายเซนโงกุ โคคาโร (Sengoku Kootaroo) นายคุโรซาวะ โทริโซ (Kurosawa Torizoo) นายตุกุกาวา โยชิจิกะ (Tokugawa Yoshichika) และนายฟูนาเด อาทารุ (Funada Ataru)

หลังจากกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ฉบับแก้ไขใหม่ ประกาศใช้ในเดือนเมษายน ค.ศ. 1946 รัฐบาลญี่ปุ่นจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรขึ้น หลังจากที่คณะยึดครองพันธมิตรเข้ามายึดครองประเทศญี่ปุ่นและจัดระเบียบการปกครองใหม่ได้ไม่นาน ทั้ง ๆ ที่สภาพบ้านเมืองยังสับสนอยู่ระหว่างเริ่มฟื้นตัวจากภัยสงคราม พรรคเสรีนิยมญี่ปุ่นได้รับเลือก 141 คน พรรคก้าวหน้าญี่ปุ่นได้รับเลือก 94 คน พรรคสังคมนิยมญี่ปุ่นได้รับเลือก 93 คน พรรคสหกรณ์ญี่ปุ่นได้รับเลือก 14 คน พรรคคอมมิวนิสต์ญี่ปุ่นได้รับเลือก 5 คน พรรคอื่น ๆ 38 คน และไม่สังกัดพรรคอีก 81 คน²

¹ชื่อคนญี่ปุ่นขึ้นต้นด้วยนามสกุลและตามด้วยชื่อของตนเอง โดยปรกตินิยมเรียกชื่อนามสกุลมากกว่าชื่อเฉพาะบุคคล

²Tominomori Eiji, ประวัติพรรคแนวอนุรักษนิยมหลังสงครามโลก (Sengo Hoshu Seitoo Shi), TOKYO: โรงพิมพ์ Nihon Hyooronsha, 1977, p. 6.

พรรคที่ได้จำนวนหนึ่งในสภามากที่สุดคือ พรรคเสรีนิยมญี่ปุ่น แต่ นายฮาโตยามา ซึ่งเป็นประธานพรรคในขณะนั้น เคยมีประวัติร่วมกับรัฐบาลทหารประกาศสงครามโลกครั้งที่สอง เป็นปฏิปักษ์ต่อพันธมิตร จำเป็นต้องลาออกจากตำแหน่งระดับบริหารประเทศตามคำสั่งของคณะยึดครองพันธมิตร นายโยชิชิเกะ ชิเงะรุ (Yoshida Shigeru) รัฐมนตรีต่างประเทศ จึงเข้ารับตำแหน่งประธานพรรคแทน และอาศัยการประนีประนอมกับพรรคก้าวหน้าญี่ปุ่น จนสามารถจัดรัฐบาลผสมขึ้นครั้งแรกเมื่อเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 1946 หลังจากนั้นพรรคก้าวหน้าญี่ปุ่นก็รวบรวมสมาชิกสภาแทนราษฎรที่ไม่สังกัดพรรคจำนวนหนึ่งก็ตัวแยกออกไปตั้งพรรคใหม่ชื่อ พรรคประชาธิปไตยญี่ปุ่น (Nihon Minshutoo) แต่ก็เกิดกลุ่มขัดแย้งขึ้นภายในพรรค จนในที่สุดคนกลุ่มหนึ่งในพรรคประชาธิปไตยญี่ปุ่นก็ตัวออกไปเพื่อรวมกับพรรคเสรีนิยมญี่ปุ่นอีกครั้ง และตั้งชื่อพรรคขึ้นใหม่ว่า "พรรคประชาธิปไตยเสรีนิยม" (Minshu Jiyuutoo) ในเดือนมีนาคม ค.ศ. 1948

ในทำนองเดียวกัน ทางด้านพรรคสหกรณ์ญี่ปุ่นก็อาศัยพรรคการเมืองเล็ก ๆ ที่มีอยู่ขณะนั้นก่อตั้งพรรคใหม่ขึ้นชื่อ "พรรคสหกรณ์ประชาธิปไตย" (Kyoodoo Minshutoo) และวิวัฒนาการเป็นพรรคสหกรณ์ประชาชน (Kokumin Kyoodootoo) และยังคงเข้าร่วมตัวกับพรรคประชาธิปไตยญี่ปุ่นอีกส่วนหนึ่ง ก่อตั้งขึ้นเป็นพรรคใหม่ชื่อ "พรรคประชาธิปไตยประชาชน" (Kokumin Minshutoo) และเปลี่ยนไปเป็น "พรรคปฏิรูปก้าวหน้า" (Kaishintoo)¹

พรรคประชาธิปไตยเสรีนิยมเปลี่ยนชื่อพรรคในปี ค.ศ. 1950 เป็น "พรรคเสรีนิยม" (Jiyuutoo) ขณะนั้น นายฮาโตยามา หลุดพ้นจากคำสั่งห้ามเกี่ยวข้องกับงานระดับบริหารประเทศของคณะยึดครองพันธมิตร บุคคลในพรรคเสรีนิยมจำนวน 37 คน ที่นิยมในตัวบุคคลนายฮาโตยามา จึงก็ตัวออกห่างแยกมาตั้งกลุ่มอิสระจากพรรคเสรีนิยม แต่ต่อมาบุคคล 27 คน รวมทั้งนายฮาโตยามาก็แยกตัวกลับมาพร้อมกับพรรคเสรีนิยมอีก บุคคลที่เหลือ 8 คน

¹Shimizu Mikio, op. cit., p. 42.

จึงตั้งพรรคใหม่ชื่อ "พรรคเสรีนิยมญี่ปุ่น" (Nihon Jiyuutoo) ในปี ค.ศ. 1953 โดยการนำของนายมิกิ บุกิจิ (Miki Bukichi) และในปี ค.ศ. 1954 กลุ่มนายฮาโตยามา จำนวนหนึ่งแยกตัวมาจากพรรคเสรีนิยม เพื่อร่วมกับพรรคเสรีนิยมญี่ปุ่นและพรรคปฏิรูปก้าวหน้าตั้งพรรคคอคานนายโซคะ ชื่อพรรคประชาธิปไตยญี่ปุ่น (Nihon Minshutoo) แต่ในที่สุดพรรคประชาธิปไตยญี่ปุ่นกับพรรคเสรีนิยมก็รวมตัวกันอีกครั้งหนึ่ง เมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน ค.ศ. 1955 โดยมีสาเหตุสำคัญพอจะสรุปได้ 2 ข้อดังนี้¹

1. ความขัดแย้งอย่างรุนแรงระหว่างกลุ่มโยชิคะ กับกลุ่มคอคานซึ่งนำโดยนายฮาโตยามา กระทบกระเทือนอำนาจการเมืองของฝ่ายอนุรักษนิยมจนสังครอนตลอดมา ทั้งยังทำให้การบริหารงานของรัฐบาลหยุดชะงักลง

2. ความเคลื่อนไหวของพรรคสังคมนิยมญี่ปุ่นทั้งกลุ่มเอียงขวาและกลุ่มเอียงซ้าย ปรากฏว่าเด่นชัดขึ้นเรื่อย ๆ ในแนวทางที่จะรวมตัวกันเพื่อคอคานพรรคแนวอนุรักษนิยม จนทำให้กลุ่มธุรกิจของญี่ปุ่นทั้งหลาย ซึ่งสนับสนุนพรรคแนวอนุรักษนิยมเกิดความวิตกในเสถียรภาพการเมืองของประเทศญี่ปุ่น

การรวมพรรคระหว่างพรรคประชาธิปไตยญี่ปุ่นและพรรคเสรีนิยมนั้น ผู้นำของพรรคทั้งสองจำนวนไม่น้อยที่พยายามคัดค้าน แต่ด้วยความพยายามของนายโคโนะอิชิโร (Koono Ichiroo) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรช่วยไกลเกลี่ยจนบรรลุผลสำเร็จเป็นประมุขรับรองฐานะพรรคใหม่ในเดือนตุลาคม ค.ศ. 1955 ปัญหาหลักที่สุดของการยินยอมครั้งนี้ก็คือ การกำหนดประธานพรรคคนใหม่ กล่าวคือ การเลือกประธานพรรคจะใช้วิธีออกเสียงเลือกตั้งอย่างเปิดเผย หรือจะใช้วิธีเจรจาตกลงมติระหว่างผู้นำของพรรค ประธานพรรคคนใหม่ควรจะเป็น นายฮาโตยามา หรือนายโองาทะ ทาเกโทระ (Ogata Taketora) แต่ถึงกระนั้นทั้งสองฝ่ายก็อ่อนข้อยอมรับหลักการ 3 ประการคือ

¹ Ibid., p. 43.

- 1) การบริหารพรรคใหม่ให้ดำเนินการโดยใช้ระบบคณะกรรมการผู้แทนที่ได้รับเลือกจากพรรค
- 2) ประมาณฤดูใบไม้ผลิปีหน้าเดือนเมษายน ค.ศ. 1956 ให้มีการเลือกประธานพรรค โดยการออกเสียงจากสมาชิกของพรรคทั้งหมด
- 3) จัดตั้งคณะกรรมการชั่วคราว นายฮาโตยามา ขึ้น

จากหลักการ 3 ประการนี้เอง เป็นจุดยุติที่ทำให้พรรคทั้งสองรวมตัวกันได้ โดยไม่คำนึงถึงการต่อต้านตัวบุคคลต่อนายฮาโตยามา นายโยชิเคะ และนายซาโต เออิซากุ (Satoo Eisaku) แม่แตนนอย¹

การตั้งชื่อพรรคใหม่ก็เป็นปัญหาข้อหนึ่งของการรวมพรรค ถึงกับจำเป็นต้องขอให้คนภายนอกออกความเห็นตั้งชื่อพรรคส่งมาเพื่อการพิจารณา หายสุกก็ยุติลงด้วยการนำชื่อพรรคเดิมของทั้งสองพรรคมารวมกัน และยังมีควมหมายแสดงภาพพจน์ของพรรคใหม่ที่ตีควยซึ่งได้แสดงควมหมาย "เสรีภาพและประชาธิปไตย"²

ตำแหน่งสำคัญภายในพรรคขณะนั้นได้แก่

คณะกรรมการ	- นายฮาโตยามา อิจิโร
	- นายโองาทะ ทาเกโทะระ
	- นายมิกิ มุกิจิ
	- นายโอโนะ มัตสึบงุ
เลขาธิการ	- นายกิชิ โนบุสุเกะ
ประธานสภาบริหาร	- นายอิชิอิ โคชิโร
ประธานสภาศึกษานโยบาย	- นายมิชิเคะ มิกิโอะ

¹ Uchida Kenzoo, การเมืองแนวอนุรักษนิยมหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 (Sengo Hoshutoo Shi), TOKYO: โรงพิมพ์ Nihon Hyooronsha, 1977, pp. 78-80.

² Shimizu Mikio, op. cit., p. 45.

ในระหว่างคณะประธานตัวแทนพรรคเกิดการแตกแยกออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ ๆ ควบคู่กันกลุ่มแรกคือ กลุ่มพรรคประชาธิปไตยญี่ปุ่นเดิมของนายฮาโตยามะ กลุ่มที่สองคือ กลุ่มพรรคเสรีนิยมเดิมของนายโองาตะ นอกจากนี้ยังมีนายมัทสึมุระ เคนโซ(Matsumura Kenzoo) ซึ่งเดิมสังกัดพรรคประชาธิปไตยญี่ปุ่นและพวกนายมิกิ ทาเกโอะ(Miki Takeo) ในพรรคปฏิรูปก้าวหน้าเดิมและพวกนายอิเคดะ ฮายาโตะ(Ikeda Hayato) ภายในพรรคเสรีนิยมเดิม ซึ่งสืบทอดมาจากกลุ่มของนายโยชิคะ เหล่านี้เป็นกลางไม่ยุ่งกับการขัดแย้งระหว่างสองกลุ่มแรก

นายโองาตะ ถึงแก่อสัญกรรมอย่างกะทันหันเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 1956 ฉะนั้น นายฮาโตยามะ จึงกลายเป็นผู้ได้รับเลือกเป็นประธานพรรคคนแรกของพรรคเสรีประชาธิปไตยโดยเอกฉันท์ ในการประชุมใหญ่เฉพาะกาลเมื่อเดือนเมษายน ค.ศ. 1956

นโยบายสำคัญของนายฮาโตยามะ ก็คือเปิดสัมพันธไมตรีต่างประเทศกับสหภาพโซเวียต โดยการไปเยือนสหภาพโซเวียตเพื่อแสวงหาการคืนไห้กลับเข้าสู่สภาพปกติอีกครั้งหนึ่งด้วยตนเอง เพราะหลังจากญี่ปุ่นประกาศยอมแพ้สงครามโลกครั้งที่ 2 จนกระทั่งรัฐบาลสมัยฮาโตยามะก็ยังไม่สามารถลงนามในสนธิสัญญาสันติภาพระหว่างญี่ปุ่นกับสหภาพโซเวียต ทั้งนี้เป้าหมายสำคัญของญี่ปุ่นคือ การขอคืนดินแดนที่ถูกสหภาพโซเวียตยึดครองสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 อันได้แก่ เกาะฮะโหมมัย เกาะชิโกตัน เกาะคุนาชิริ และเกาะโอะไตะโรฟู ซึ่งนายฮาโตยามะคาดหวังว่าการเยือนสหภาพโซเวียตของเขาจะสามารถเรียกร้องสองเกาะแรกคืนได้ทันที ส่วนสองเกาะหลังอาจต้องใช้เวลาเจรจาต่อไปอีกระยะหนึ่งภายในพรรคเสรีประชาธิปไตยเองก็มีกลุ่มอิเคดะต่อต้านนโยบายนี้ เพราะเชื่อว่าการเยือนสหภาพโซเวียตอยู่ในฐานะเสียเปรียบไม่สามารถดำเนินการเจรจาได้อย่างเด็ดขาด และอีกประการหนึ่งในวงการธุรกิจของญี่ปุ่นเกิดความหวาดระแวงว่าถ้าเริ่มเปิดสัมพันธไมตรีกับสหภาพโซเวียต จะเปิดโอกาสให้ลัทธิคอมมิวนิสต์เข้าแทรกแซงโดยง่าย และเหตุผลนี้เองผลักดันให้วงการธุรกิจบีบบังคับนายฮาโตยามะให้ลาออกจากตำแหน่ง

จากการสนับสนุนของพรรคฝ่ายค้านโดยเฉพาะพรรคสังคมนิยมญี่ปุ่น การเยือนสหภาพโซเวียตของนายกฮาโตยามะสิ้นสุดลงด้วย สหภาพโซเวียตบอกตกลงที่จะพิจารณาการโอนเกาะอะโหมมัย และเกาะชิโกกัน ทันที เมื่อทั้งสองประเทศลงนามในสนธิสัญญาสันติภาพซึ่งยังต้องใช้เวลาเจรจากันต่อไป ในที่สุดนายกฮาโตยามะ ก็ประกาศขอลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีเมื่อเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 1956¹

ภายในพรรคเสรีประชาธิปไตยก็เริ่มมีผู้เข้าสมัครแข่งขันตำแหน่งประธานพรรคคนใหม่ทันทีผู้เข้ารับสมัครมี 3 คน คือ

นายกิชิ โนบูซุ เกะ	เลขาธิการพรรค
นายอิชิอิ โคชิโร	ประธานสภาบริหาร
นายอิชิบาชิ ทัชซัน	รัฐมนตรีกระทรวงพาณิชย์

จำนวนผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงในการเลือกตั้งครั้งนี้มีทั้งหมดมากกว่า 500 คน ซึ่งได้แก่สมาชิกรัฐสภาของพรรค และตัวแทนจากสาขาพรรคจากจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ การลงคะแนนเสียงเมื่อเดือนธันวาคม ค.ศ. 1956 ผลปรากฏว่า นายกิชิ ได้คะแนนเสียงสูงสุด 223 คะแนน ส่วนนายอิชิบาชิ ทัชซัน (Ishibashi Tanzan) ได้คะแนน 151 คะแนน และนายอิชิอิ 137 คะแนนตามลำดับ แต่ควยเลห์เหลี่ยมการลอบทำสัญญาเพื่อผลประโยชน์ร่วมกันระหว่างกลุ่มอิชิบาชิและอิชิอิ การลงคะแนนเสียงขั้นนี้ขาดปรากฏว่านายอิชิบาชิ ได้คะแนนเลือกตั้งสูงสุด 259 คะแนน ขณะที่นายกิชิ ซึ่งได้ 251²คะแนนอย่างหวุดหวิด การเลือกประธานครั้งนี้พอจะสรุปผลที่เกิดขึ้นได้ 2 ประการคือ

1) ตำแหน่งประธานพรรคเสรีประชาธิปไตยหมายถึง ตำแหน่งนายก

¹ดูรายละเอียดใน Tominomori Eiji, op. cit., pp. 96-97.

²Uchida Kenzoo, op. cit., pp. 101.

รัฐมนตรีโดยอัตโนมัติในอนาคต ฉะนั้นจึงเป็นเป้าหมายสำคัญที่สมาชิกพรรคทุกคนปรารถนา การเลือกตั้งประธานพรรคแต่ละครั้งค่อนข้างสับสนวุ่นวายและยุ่งเหยิงต่าง ๆ นานา ทั้งอำนาจเงินและการทำสัญญาฉบับมอบตำแหน่งสำคัญในคณะรัฐบาลที่จะจัดขึ้น ฉะนั้นเมื่อได้รับการเลือกตั้งเป็นประธานพรรคแล้ว การจัดตั้งคณะรัฐบาลจึงมีอุปสรรคปัญหาหนักใจที่คั่งพันอยู่ควยเสมอ¹

2) เริ่มมีปฏิริยาความขัดแย้งภายในพรรคปรากฏขึ้น การเลือกตั้งประธานพรรคเสรีประชาธิปไตยครั้งนี้ เป็นจุดเริ่มต้นของการแตกกลุ่มย่อย ๆ ทั้งหมด 8 กลุ่ม คือกลุ่มกิติ กุ่มชาโต กลุ่มอิชิอิ กลุ่มอิเคะ กลุ่มอิชิบาชิ กลุ่มมัทสึมุระ กลุ่มมิกิ และกลุ่มโอโนะ ทั้ง 8 กลุ่มนี้แสดงปฏิริยาของความขัดแย้งระหว่างกลุ่มอย่างชัดเจน โดยเฉพาะการเปลี่ยนคณะรัฐบาลกิติเป็นคณะรัฐบาลอิเคะ²

คณะรัฐบาลใหม่ของนายอิชิบาชิ ได้แถลงนโยบายพอสรุปได้ 2 ประการ คือ

- 1) ส่งเสริมนโยบายต่างประเทศโดยวางตัวเป็นกลาง
- 2) สนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างจริงจัง

เกี่ยวกับนโยบายการวางตัวเป็นกลาง นายอิชิบาชิ มีเจตนารมณ์ที่จะพยายามแกสถานการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศกับประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ส่วนนโยบายเศรษฐกิจ อิเคะรัฐมนตรีการคลังได้แถลงนโยบายว่า "เป้าหมายของการพัฒนาเศรษฐกิจก็คือ การลดภาวะภาษีของราษฎรให้มีจำนวนลดลงอีก 100,000,000,000 เยน

¹รายละเอียดเรื่องเกี่ยวกับกลไกการเลือกตั้งประธานพรรคเสรีประชาธิปไตย ดูได้จากหัวข้อ 2.4 เรื่อง "กระบวนการสรรหาผู้นำของพรรคเสรีประชาธิปไตย"

²รายละเอียดเรื่องนี้จะกล่าวต่อไปในบทที่ 4 เรื่อง "ความร่วมมือและความขัดแย้งในพรรคเสรีประชาธิปไตย"

พร้อมทั้งตั้งงบประมาณแผ่นดินสาธาณูปโภค 100,000,000,000 เยน แทนเสียคายนโยบายอันสวยงามทั้ง 2 ข้อ สิ้นสุดลงเพียงภายในสองเดือนต่อมา เพราะนายอิชิบาชิล้มเจ็บลงอย่างกะทันหัน สุขภาพไม่อำนวยต่อการดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีต่อไป¹

รัฐบาลชุกคามาไกแก รัฐบาลกิชิ ซึ่งจัดตั้งขึ้นในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 1957 นโยบายภายในประเทศของรัฐบาลกิชิ ก็คือการกำจัดคอร์รัปชัน ความยากจน และอำนาจป่าเถื่อนให้หมดสิ้นลง นโยบายต่างประเทศของรัฐบาลชุกคามาไกแก ยืนยันการให้ความร่วมมือกับสหรัฐอเมริกาตลอดไป และการเสนอความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจต่อประเทศต่าง ๆ ในภาคพื้นเอเชียอาคเนย์ นายกิชิเดินทางไปเยือนประเทศต่าง ๆ ทางภาคพื้นเอเชียอาคเนย์เป็นครั้งที่ 2 เมื่อเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 1957 เพื่อเจรจาขอความช่วยเหลือจากสงครามโลกครั้งที่ 2 ต่อประเทศเวียดนามใต้และอินโดจีนเซีย

ในเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 1958 มีการเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งแรกในประเทศญี่ปุ่นหลังจากรวมพรรค ผลของการเลือกตั้งปรากฏว่าพรรคเสรีประชาธิปไตยได้ 287 ที่นั่ง พรรคสังคมนิยม 166 ที่นั่ง พรรคคอมมิวนิสต์ญี่ปุ่น 1 ที่นั่ง พรรคอื่น ๆ 1 ที่นั่ง และไม่สังกัดพรรค 12 ที่นั่ง รวมทั้งสิ้น 467 ที่นั่ง² การเลือกตั้งครั้งนี้เป็นผลสำเร็จครั้งใหญ่ของพรรคเสรีประชาธิปไตย หรืออาจพูดได้ว่าการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในสมัยรัฐบาลกิชิ เป็นรากฐานอันแข็งแกร่งของพรรคเสรีประชาธิปไตยมาจนกระทั่งทุกวันนี้ เป็นสมัยที่เข้าสู่สภาพพรรคเสรีประชาธิปไตยที่มีเสถียรภาพการเมืองเป็นปีกแผ่น เมื่อเปรียบเทียบกับสมัยที่อ่อนแอก่อนหน้านั้นโดยตลอด

หลังจากการเลือกตั้งสิ้นสุดลงไม่นาน ปฏิกริยาต่อต้านจากพรรคฝ่ายค้านโดยการนำของพรรคสังคมนิยมญี่ปุ่นและพรรคคอมมิวนิสต์ญี่ปุ่นก็รุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ เป้าหมายแรกที่พรรคฝ่ายค้านโจมตีคือปัญหาความไม่พอใจของสหพันธรัฐแห่งญี่ปุ่นต่อการเริ่มใช้กฎหมายว่าด้วย

¹ Tominomori Eiji, op. cit., p. 81.

² Matsushima Eiichi, op. cit., pp. 97.

การประเมินผลหน้าที่ของครุปฏิบัติอย่างจริงจังของทางการ เพราะเป็นการก้าวกายขอบเขตหน้าที่ของครุเกินไป จุดเริ่มต้นของการเรียกร้อง เริ่มจากสหภาพครุญี่ปุ่น และความไม่พอใจก็ขยายไปจนทั่วประเทศ

อีกปัญหาหนึ่งที่เรียกร้องความสนใจของมวลชนแสดงปฏิกิริยาต่อต้านรัฐบาลก็คือ การเคลื่อนไหวของพรรครัฐบาลที่มีความประสงค์แก้ไขกฎหมายว่าด้วยอำนาจหน้าที่ตำรวจ กล่าวคือ รัฐบาลต้องการขยายอำนาจหน้าที่ของตำรวจซึ่งถูกจำกัดไว้เพียงการคุ้มครองชีวิต และทรัพย์สินส่วนบุคคลให้กว้างขึ้นรวมถึงการป้องกันคุ้มครองเพื่อรักษาความสงบของสังคม แท้จริง เป้าหมายของการแก้ไขกฎหมายฉบับนี้ เพื่อการสร้างอำนาจระงับการเดินขบวนและความวุ่นวายที่อาจเกิดขึ้นจากมวลชน เพื่อเรียกร้องทาง ๆ และเมื่อวันที่ 8 ตุลาคม ค.ศ. 1958 รัฐบาลพยายามเสนอการแก้ไขกฎหมายฉบับนี้เข้าสู่สภา ประกฏวากอนท์พรรคเสรี ประชาธิปไตยจะเปิดประชุมคณะกรรมการบริหารท้องถิ่นโดยพลการ เพื่อพิจารณากฎหมายฉบับนี้ แต่พรรคสังคมนิยมญี่ปุ่นในหัวตัวก่อนเข้าไปยึดห้องประชุมขัดขวางการประชุมจนเกิดความวุ่นวายขึ้น นอกจากนี้พรรคสังคมนิยมญี่ปุ่นอาศัยกลุ่มสหภาพแรงงานทั่วประเทศ 66 กลุ่ม แถลงนโยบายร่วมกันเพื่อต่อต้านการแก้ไขกฎหมายว่าด้วยขอบเขตอำนาจหน้าที่ของตำรวจ แต่นายกเทศมนตรีให้อำนาจพลการสั่งให้เลื่อนการประชุมสภาฯ แทนออกไป 30 วัน ซึ่งเป็นการละเมิดระเบียบของการประชุมรัฐสภา การกระทำเช่นนี้กลายเป็นฉนวนสร้างความตึงเครียดให้กับมวลชนจนมีการเดินขบวนต่อต้านซึ่งมีคนเข้าร่วมถึง 4,000,000 คน อิทธิพลมาจากมวลชนทำให้นโยบายแก้ไขกฎหมายว่าด้วยขอบเขตอำนาจและหน้าที่ของตำรวจต้องเลิกล้มอย่างสิ้นเชิง

นอกจากนั้น ปัญหาที่รัฐบาลกึ่งคอมมิวนิสต์คือ นโยบายต่างประเทศที่ต้องการส่งเสริมไทยบรรลุผลการทำสนธิสัญญาความมั่นคงร่วมกันระหว่างสหรัฐอเมริกากับญี่ปุ่น (Japan-United States Security Treaty) และขอตกลงว่าด้วยการก่อตั้งยุทธโธปกรณ์ สถานที่ตั้งและฐานะของทหารอเมริกา นายกเทศมนตรีให้ความเห็นว่า ปัจจุบันนี้การสร้างกำลังทหารเพื่อรักษาความสงบของประเทศร่วมกันระหว่างสหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่นไม่สามารถ

กระทำไ้ ทรายไคที่ยังยึดถือรัฐธรรมนูญของญี่ปุ่นในขณะนั้น แต่พอที่จะหลีกเลี่ยงไคไคโดยการกระทำในลักษณะที่ญี่ปุ่นเสริมสร้างกำลังทหารป้องกันประเทศคัยตนเอง และรับความร่วมมือทางอ้อมจากสหรัฐอเมริกา

นายกกีซีไคให้สัมภาษณ์กับนักข่าวชาวอเมริกันชื่อ Cecil Brown ซึ่ง เป็นนักข่าวประจำสถานีโทรทัศน์ NBC เมื่อวันที่ 9 ตุลาคม ค.ศ. 1958 ไว้ในตอนหนึ่งว่า "รัฐธรรมนูญแห่งประเทศญี่ปุ่นห้ามการส่งทหารไปยังต่างประเทศซึ่งจะต้องรีบแก้ไข..... ถึงเวลาแล้วที่ประเทศญี่ปุ่นจะทองเลิกสมรัฐธรรมนูญมาตราที่ 9"¹ สิ่งนี้เอง เป็นเรื่องที่ขัดแย้งกับความรู้สึคนึกคิกของประชาชนซึ่งส่วนใหญ่สนับสนุนรัฐธรรมนูญเพื่อสันติภาพสอดคล้องกับเจตนารมย์ในรัฐธรรมนูญมาตรา 9 นายกกีซีไคเดินทางไปรัฐวอชิงตันและลงนามในสนธิสัญญาความมั่นคงร่วมกันระหว่างสหรัฐอเมริกากับญี่ปุ่นฉบับใหม่ และขอตกลงว่าคัยการก่อตั้งยูโทไซปรแกรม สถานที่ตั้งและฐานะของทหารอเมริกันเมื่อวันที่ 19 มกราคม ค.ศ. 1960

เมื่อวันที่ 30 มกราคม ค.ศ. 1960 ในการประชุมรัฐสภาครั้งที่ 34 ซึ่งพรรคเสรีประชาธิปไตยตั้งใจจะเสนอสนธิสัญญาความมั่นคงร่วมกันระหว่างสหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่น ฉบับปรับปรุงแต่ก็เกิดความขัดแย้งอย่างรุนแรงระหว่างพรรคเสรีประชาธิปไตยกับพรรคฝ่ายค้าน พรรคเสรีประชาธิปไตยเปิดประชุมคณะกรรมการพิเศษเกี่ยวกับเรื่องสนธิสัญญาความมั่นคงร่วมกันระหว่างสหรัฐอเมริกากับญี่ปุ่นขึ้นตั้งแต่วันที่ 13 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1960 จนกระทั่งบรรลุผลได้รับการรับรองสนธิสัญญานฉบับใหม่จากคณะกรรมการพิเศษ เมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม ค.ศ. 1960 ในวันเดียวกันนั้นพรรคเสรีประชาธิปไตยก็นำสนธิสัญญานฉบับใหม่นี้เสนอต่อการประชุมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แต่ก็ประสบความวุ่นวายครั้งใหญ่ โดยการต่อต้านอย่างรุนแรงของสมาชิกพรรคฝ่ายค้าน จนเป็นเหตุให้ประธาน

¹รัฐธรรมนูญมาตราที่ 9 คือฉบับที่ว่าคัยการจำกัดสิทธิในการประกาศสงคราม, หนังสือพิมพ์ อะซายิ, วันที่ 29 กย. 1958.

สภาผู้แทนจำเป็นต้องขอความร่วมมือจากกำลังตำรวจประมาณ 500 คน เข่าจับกุมสมาชิกพรรคสังคมนิยมญี่ปุ่นที่พยายามก่อความวุ่นวายประท้วงภายในสภา แต่ในที่สุดสนธิสัญญาฉบับใหม่ก็ผ่านสภาผู้แทนราษฎรในวันที่ 20 พฤษภาคม ค.ศ. 1960

ต่อมาเมื่อวันที่ 15 มิถุนายน มีประชาชนไม่น้อยกว่า 5,800,000 คน ร่วมการเดินขบวนเพื่อประท้วงการแก้ไขสนธิสัญญาฉบับนั้น เหตุการณ์วันนั้นเกิดการปะทะระหว่างกำลังตำรวจและกลุ่มประท้วง มีผู้ถูกจับกุม 182 คน บาดเจ็บกว่า 1,000 คน และผู้เสียชีวิตอีก 1 คน การประท้วงขั้นรุนแรงครั้งนั้นทำให้กำหนดการเยือนประเทศญี่ปุ่นของประธานาธิบดีไอเซนฮาวเวอร์ต้องระงับอย่างกะทันหันและนายกิกิชิ ก็ยื่นใบลาออกจากตำแหน่งในวันเดียวกันนั้นเอง (23 มิ.ย. 1960)¹

ผู้รับหน้าที่ประธานพรรคเสรีประชาธิปไตยคือนายกิกิชิคือนายอิเคดะ ซึ่งเข้ารับตำแหน่งประธานคนที่ 4 คำขวัญของคณะรัฐบาลชุดใหม่นี้ก็คือ "นโยบายรับฟังความเห็นจากทุกฝ่ายและความอดทน" ซึ่งตั้งขึ้นมาเพื่อที่จะแก้ภาพพจน์ของประชาชนที่ขาดความเชื่อต่อรัฐบาลและการโจมตีพรรคเสรีประชาธิปไตยในสมัยรัฐบาลกิกิชิ รัฐบาลใหม่ของนายกอิเคดะเริ่มช่วยการเปลี่ยนความสนใจของประชาชนมาสู่สภาพบ้านเมืองภายในประเทศ โดยประกาศนโยบายเศรษฐกิจ รัฐบาลพยายามที่จะเพิ่มรายได้ประชาชาติ และเร่งพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศอย่างรวดเร็ว นโยบายเพิ่มรายได้ประชาชาติของนายกอิเคดะนั้นนอกจากจะสามารถช่วยให้พรรคเสรีประชาธิปไตยรอดพ้นจากอันตรายจากการต่อต้านของประชาชน ในปัญหาสนธิสัญญาความมั่นคงร่วมกันระหว่างสหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่นแล้ว ยังมีผลทำให้ญี่ปุ่นกลายเป็นประเทศมหาอำนาจทางเศรษฐกิจ จนทำให้ชาวโลกงุนงงในการเปลี่ยนแปลงของญี่ปุ่นในช่วงนั้น อย่างไรก็ตามถึงแม้พรรคเสรีประชาธิปไตยจะมีนโยบายค่อนข้างไม่แน่นอน มีการเปลี่ยนแปลงเพื่อการอยู่รอดของพรรคมาตลอดระยะเวลาอันนาน จนกระทั่งเขาเข้าสู่สมัยการทบทวนลักษณะโครงสร้างของพรรคเสรีประชาธิปไตยภายในพรรคได้มีการ

¹ Matsushima Eiichi, op. cit., p. 104.

ตรวจสอบเพื่อปรับปรุงโครงสร้างและระบบงานของพรรค โดยการตั้งคณะกรรมการตรวจสอบของพรรคขึ้นมาชุดหนึ่ง และยังคงตั้งสมาคมประชาชนขึ้นเพื่อรับความเห็นและความร่วมมือทางการเงินจากประชาชนทุกฝ่ายอย่างกว้างขวาง ให้สมกับเจตนารมณ์ของพรรค คือ เสริมสร้าง เสรีภาพและประชาธิปไตย แต่ในทางปฏิบัติสมาคมประชาชนดังกล่าวกลายเป็นช่องทางสำคัญของพรรคเสรีประชาธิปไตย เพื่อรับความร่วมมือทางการเงินจากองค์การธุรกิจโดยตรง ทางค่านโยบายต่างประเทศนั้น นายกอิเคดะมีบทบาทในการสร้างสัมพันธไมตรีกับประเทศต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง นอกจากการเจรจากับประธานาธิบดีเคนเนดีแล้วยังเดินทางไปเยือนประเทศยุโรปอีกด้วย นับว่าเป็นสมัยที่ญี่ปุ่นสามารถวางนโยบายต่างประเทศร่วมกับสหรัฐอเมริกาเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และวางพื้นฐานสร้างกำลังทางทหารเพื่อรักษาความมั่นคงร่วมกัน

ประธานพรรคเสรีประชาธิปไตยคนที่ 5 ไดแก นายซาโต เพราะประธานพรรคคนเดิม นายอิเคดะล้มเจ็บลง รัฐบาลซาโตนับว่าเป็นรัฐบาลชุดแรกที่สามารถดำรงเสถียรภาพของรัฐบาลได้นานที่สุดตั้งแต่สมัยเมจิ เป็นต้นมา กล่าวคือมีอายุนานถึง 7 ปีกับ 8 เดือน ลักษณะพิเศษของรัฐบาลสมัยซาโต ก็คือการสร้างความสัมพันธ์อย่างกระชับแน่นกับสหรัฐอเมริกา การเปิดสัมพันธไมตรีระหว่างเกาหลีใต้และญี่ปุ่น ผลงานสำคัญชิ้นหนึ่งของนายซาโตคือ สหรัฐอเมริกายินยอมคืนเกาะโอกินาวาให้กับญี่ปุ่น เรื่องนี้เริ่มขึ้นจากการให้คำปราศรัยของนายซาโต ขณะที่ไปเยือนเกาะโอกินาวาไว้ว่า "ถาการโอนคืนของ เกาะโอกินาวาไม่บรรลุผลก็หมายความว่าสงครามโลกครั้งที่สองยังไม่ได้สิ้นสุดอย่างแท้จริง"¹

ผลงานทางค่านโยบายในประเทศของรัฐบาลซาโตก็คือ การพัฒนาเศรษฐกิจอย่างรีบเร่ง จนกระทั่งญี่ปุ่นกลายเป็นประเทศมีผลิตภัณฑ์ประชาชาติมวลรวม (GNP) สูงเป็นอันดับ 2 ของประเทศเสรี แต่ตอนปลายสมัยของรัฐบาลซาโตปัญหาต่าง ๆ ที่ตามมา

¹ Tominomori Eiji, op. cit., p. 149.

ก็คือ การเติบโตของสังคมเมืองอย่างไม่สมคูลย์ ปัญหาสาธารณสุขและปัญหาการใช้อำนาจ
มีคทางการเมืองที่ถดถอยเพิ่มขึ้นจนกลายเป็นสาเหตุสำคัญทำให้ประชาชนขาดความไม่ไว้วางใจ
รัฐบาล ในสมัยต่อ ๆ มา

ผู้ที่ได้รับเลือกเป็นประธานพรรคเสรีประชาธิปไตยคนที่ 6 คือนายทานากะ
กะกุเออิ (Tanaka Kakuei) ได้ตั้งคำขวัญของพรรคไว้ว่า "การเมืองแบบศักดิ์สิทธิ์
เด็ดขาดและปฏิบัติอย่างจริงจัง" เขาได้จัดตั้งรัฐบาลใหม่ขึ้นเมื่อเดือนกรกฎาคม ค.ศ.
1972 นายทานากะนับว่าเป็นนายกรัฐมนตรีคนแรกที่แตกต่าไปจากนายกรัฐมนตรีคนก่อนๆ
คือเป็นผู้ที่ได้รับการศึกษาเพียงระดับชั้นประถม ซึ่งผิดกับนายกรัฐมนตรีกิชึ หรือนายกอิเคดะ
และนายคาโท ซึ่ง เป็นตัวแทนมาจากข้าราชการชั้นสูง นายทานากะสามารถเรียกความ
นิยมจากพลเมืองชาวญี่ปุ่น หลังจากที่ได้รับตำแหน่งใหม่ ดังจะเห็นได้จากผลการสำรวจความ
เห็นของประชาชนต่อรัฐบาลในสมัยทานากะ ซึ่งพบว่ามีความนิยมสนับสนุนรัฐบาลชุดนั้นถึง 62
เปอร์เซ็นต์ ซึ่งนับว่าสูงที่สุดภายหลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2¹

ผลงานชิ้นแรก หลังจากที่นายทานากะตั้งรัฐบาลได้เพียง 3 เดือนก็คือ การ
เปิดสัมพันธไมตรีระหว่างสาธารณรัฐประชาชนจีนกับญี่ปุ่นอีกครั้งหนึ่ง เป็นผลสำเร็จ นอกจาก
นั้นนโยบายภายในประเทศซึ่งเป็นที่รู้จักกันดีในชื่อว่า "โครงการปฏิรูปหมู่เกาะญี่ปุ่น" ของ
นายกซึ่ง เป็นความหวังสำหรับประชาชนโดยทั่วไปโดยเฉพาะในชนบททั่วประเทศทั้ง 4 เกาะ

โครงการปฏิรูปหมู่เกาะญี่ปุ่น ประกอบด้วยหลักสำคัญ 3 ประการ ได้แก่

- 1) การกระจายอุตสาหกรรมจากแนวฝั่งมหาสมุทรแปซิฟิกไปสู่ชนบททั่วประเทศ
- 2) การปฏิรูปโครงสร้างสังคมเมืองใหญ่และการจัดระเบียบตัวเมือง
(เมืองที่มีประชากรมากกว่า 250,000 คน ในชนบทซึ่งเกิดขึ้นใหม่)

¹ สามสิบปีแห่งการสำรวจประชามติของหนังสือพิมพ์อะซายิ (Asahi Shinbun

3) การจักระบบการคมนาคมทั่วประเทศให้เข้าอยู่ในระบบเดียวกัน

แต่ปรากฏว่าผลที่ตามมาจากแนวความคิดเรื่อง โครงการปฏิรูปหมู่เกาะญี่ปุ่น ก็คือ เป็นผลผลักดันให้ราคาที่ดินสูงขึ้นอย่างรวดเร็วและยังมีการต่อต้านปัญหาสาธารณสุขภัยที่จะติดตามมากับการกระจายอุตสาหกรรมทั่วประเทศ

นอกจากนี้ยังเป็นเหตุให้ค่าครองชีพสูงขึ้น ซึ่งกลายเป็นความไม่พอใจระหว่างประชาชนมีเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ในที่สุดมีการโจมตีนายทานากะว่าเป็นนายกรัฐมนตรีที่ใช้อำนาจเงินในการบริหารประเทศและมีผลประโยชน์ส่วนตัวของกิจการธุรกิจอย่างใกล้ชิด ซึ่งส่อไปในทางใช้อำนาจหน้าที่โดยไม่สุจริต สาเหตุเหล่านี้บีบบังคับให้นายกรัฐมนตรีทานากะลาออกจากตำแหน่ง เมื่อเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 1974

รัฐบาลใหม่ของนายมิกิ ได้ตั้งคำขวัญในการบริหารรัฐบาลของเขาเพื่อหลีกเลี่ยงการโจมตี ลักษณะของรัฐบาลทานากะเรื่องการใช้อำนาจการเงินขึ้นใหม่ว่า "คณะรัฐบาลสะอาด"

ปัญหาใหญ่ปัญหาหนึ่งซึ่งรัฐบาลสมัยมิกิต้องประสบขณะนั้นก็คือ คดีสินบนลอคฮิต ซึ่งเกิดขึ้นเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 1976 กล่าวคือ วุฒิสภาสหรัฐอเมริกาได้ตั้งคณะกรรมการพิเศษชั้นชุดหนึ่งเพื่อสอบสวนพฤติกรรมของบริษัทการเงินระหว่างประเทศของสหรัฐอเมริกา การสอบสวนพบว่า บริษัทจำหน่ายเครื่องบินแห่งหนึ่งในแคลิฟอร์เนียชื่อ ลอคฮิต ได้วางเงินให้แก่นักการเมืองและผู้เกี่ยวข้องของจำนวนมากรวมทั้งประเทศญี่ปุ่น นายทานากะหลังจากลาออกจากตำแหน่งนายกไม่นานก็ถูกกรมอัยการสั่งจับในข้อหาพัวพันกับเหตุการณ์ลอคฮิต เหตุการณ์ครั้งนี้เป็นผลทำให้ประชาชนเริ่มเสื่อมศรัทธาต่อพรรคเสรีประชาธิปไตยและเกิดความท้อแท้ใจต่อระบบการเมืองของประเทศญี่ปุ่น

นอกจากนี้ลู่พรรคจำนวนหนึ่งของพรรคเสรีประชาธิปไตยได้แยกตัวออกไปโดยการนำของนายโคโนะ โยเฮ (Koono Yoohei) ไปตั้งพรรคใหม่ชื่อ "พรรคชมรมเสรีนิยมใหม่" เมื่อเดือนมิถุนายน ค.ศ. 1976 ในปีเดียวกันนี้ประเทศญี่ปุ่นมีการเลือกตั้ง

แต่อย่างไรก็ตาม การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งสุดท้าย ในสมัย
รัฐบาลโอฮิระซึ่งระหว่างการเลือกตั้งนั้นนายโอฮิระได้ถึงแก่กรรม เป็นผลให้ผลการ
เลือกตั้งกลายเป็นผลสำเร็จครั้งใหญ่ของพรรคเสรีประชาธิปไตยอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งแนวโน้มของ
พรรคประชาธิปไตยและผลการเลือกตั้งครั้งนี้จะนำขึ้นมากล่าวโดยละเอียดอีกครั้งหนึ่งใน
บทสรุป

2.2 ลักษณะพิเศษของพรรคเสรีประชาธิปไตย

ตั้งแต่ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1955 พรรคเสรีประชาธิปไตยก็สามารถรักษารัฐาณะ
พรรครัฐบาลมาได้ตลอดมากกว่า 25 ปี ลักษณะการรักษารัฐาณาการปกครองประเทศเพียง
พรรคเดียวเช่นนี้ นอกจากประเทศทางฝ่ายสังคมนิยมแล้วก็หาตัวอย่างอีกไม่ได้ แม้แต่
นายมิถิ บิกิจิ ผู้ซึ่งเป็นคนสำคัญคนหนึ่งในการก่อตั้งพรรคก็ยังคงคาดคะเนไว้ว่าพรรคเสรี
ประชาธิปไตยคงมีอายุไคอย่างมากไม่เกิน 10 ปี แต่ประวัติศาสตร์ได้พิสูจน์ให้เห็นแล้วว่า
พรรคนี้รักษารัฐาณะของพรรคมาได้ยาวนานกว่าที่นายมิถิทำนายไว้นานกว่า 2 ทศวรรษ ลักษณะ
สำคัญของพรรคเสรีประชาธิปไตยที่สามารถรักษารัฐาณาการปกครองไว้ได้เพียงพรรคเดียว
ตลอดมาเป็นระยะเวลาอันนั้นก็โดยอาศัยปัจจัยความสัมพันธ์กับชนชั้นสูงซึ่งได้แก่ นักบริหาร
และนักลงทุนในวงการธุรกิจกลุ่มหนึ่ง กับข้าราชการบริหารระดับสูงอีกกลุ่มหนึ่งซึ่งพอจะสรุป
ได้ดังต่อไปนี้

1. พรรคเสรีประชาธิปไตยอาจจะเรียกได้ว่าเป็นพรรคตัวแทนของนักธุรกิจใหญ่
ในประเทศญี่ปุ่น เพราะเหตุว่าพรรคเสรีประชาธิปไตยอยู่รอดได้โดยอาศัยการสนับสนุนการ
เงินจำนวนมากจากวงการธุรกิจใหญ่¹

¹ดูรายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องนี้ใน "บทที่ 5 เรื่องเงินทุนสนับสนุนทางการเมือง"
Wada Takayoshi, กำเนิดและความเป็นมาของพรรคแนวอนุรักษนิยม (Hoshu Honryuu
no Keifu), TOKYO: โรงพิมพ์ P.H.P. Kenkyuusho, 1981, p. 1.

2. พรรคเสรีประชาธิปไตยได้อาศัยความร่วมมือจากข้าราชการบริหารระดับสูง เพื่อการบริหารการปกครอง การวางนโยบายการปกครองและรักษาเสถียรภาพในสภา เนื่องจากสมาชิกสภาของพรรคเสรีประชาธิปไตยส่วนใหญ่มาจากข้าราชการบริหารระดับสูง ตัวอย่าง เช่น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคเสรีประชาธิปไตยมาจากข้าราชการชั้นสูง 25-30 เปอร์เซ็นต์ ส่วนวุฒิสมาชิกที่มาจากข้าราชการชั้นสูง 35-40 เปอร์เซ็นต์ นอกจากนี้ยังกล่าวกันว่าตำแหน่งสำคัญภายในพรรคเสรีประชาธิปไตยเอง หรือตำแหน่งรัฐมนตรีสำคัญ ๆ มาจากผู้ที่เคยรับราชการในระดับสูงมากกว่า 50 เปอร์เซ็นต์ หรือเมื่อคุณประวัติของนายกรัฐมนตรีแต่ละคน เช่น นายกฤษี นายอึเคะ นายฮาโตะ นายฟูกะ นายโอบิระ ล้วนแต่เคยรับราชการระดับบริหารชั้นสูงมาก่อนทั้งสิ้น หรือแม้แต่ในด้านการกำหนดนโยบายบริหารประเทศของพรรคเสรีประชาธิปไตยเองจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างระดับบริหารภายในพรรคเสรีประชาธิปไตยกับข้าราชการระดับบริหารชั้นสูงจึงจะบรรลุเป้าหมาย¹

ความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดระหว่างพรรคเสรีประชาธิปไตยกับระบบข้าราชการชั้นสูงสามารถอธิบายได้ดังนี้

¹Miwa Hiroshi, พรรคการเมืองและลัทธิการเมืองในญี่ปุ่นปัจจุบัน (Gendai Nihon no Seitoo to Idiorogii), TOKYO: โรงพิมพ์ Shimmihon Shuppansha, 1979, p.73.

ภูมิหลังอาชีพของสมาชิกผู้แทนราษฎรและวุฒิสมาชิก¹

ภูมิหลังอาชีพ	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (%)	สมาชิกวุฒิสภา (%)
ข้าราชการ *	30.5	43.0
วงการธุรกิจ	19.5	3.7
วงการนักการเมืองส่วนท้องถิ่น **	18.8	24.4
เลขานุการสมาชิกสภา	14.2	2.2
อาชีพอิสระ ***	8.9	5.9
นักเขียนนักแสดง	0.3	3.7
อื่น ๆ	7.8	17.1
รวม	100.0	100.0

* รวมทั้งข้าราชการส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น

** หมายถึงผู้เคยมีประสบการณ์หัวหน้าสาขาของพรรค หรือผู้แทนในระดับท้องถิ่น

*** ตัวอย่าง เช่น ทนายความ แพทย์ ฯลฯ เป็นต้น

¹กองบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ไผ่เงิน, ปัจจุบันและอนาคตของพรรคเสรีประชาธิปไตย (Jimintoo Kyoo to Asu), 1973, p.83.

ระบบก่อตั้งรัฐบาลกำหนดโดยเสียงข้างมากในรัฐสภา กล่าวคือประธานพรรคที่มีเสียงข้างมากในสภาจะได้รับการแต่งตั้ง เป็นนายกรัฐมนตรีผู้ซึ่งมีสิทธิก่อตั้งรัฐบาล ซึ่งเป็นเหตุผลเดียวที่ทำให้ข้าราชการสนใจที่จะต้องการเข้าร่วมกับพรรคเสรีประชาธิปไตย เพื่อก้าวไปสู่ตำแหน่งรัฐมนตรี ฉะนั้นคราใดที่พรรคเสรีประชาธิปไตย เป็นพรรครัฐบาลซึ่งส่วนใหญ่มาจากข้าราชการระดับสูงก็ย่อมได้รับความนิยมจากระบบงานของข้าราชการโดยปริยาย ซึ่งสามารถดูรายละเอียดได้จากตารางภูมิหลังของสมาชิกสภาผู้แทนสังกัดพรรคเสรีประชาธิปไตยในสมัยหลังสงครามโลกครั้งที่ 2

3. บทบาทของพรรคในค่านิยมประมาณและนิติบัญญัติ การดำเนินการบริหารประเทศจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างพรรครัฐบาลและระบบราชการ ตัวอย่างเช่น การจัดงบประมาณประเทศทุก ๆ ปี ซึ่งปกติโครงการงบประมาณจะต้องเสนอจากกระทรวงการคลัง เพื่อผ่านการพิจารณาและอนุมัติจากคณะกรรมการตัวแทนของรัฐบาล แต่ในทางปฏิบัติแล้วระหว่างการร่างงบประมาณประจำปี พรรคเสรีประชาธิปไตยก็เข้าไปเกี่ยวข้องโดยตรง และมีบทบาทเข้าไปเป็นตัวแทนนโยบายดังกล่าวเสียก่อนแล้ว การร่างกฎหมายหรือแก้กฎหมายก็เช่นกัน กล่าวคือเมื่อกระทรวงต่าง ๆ เสนอร่างกฎหมายเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งเพื่อรับการอนุมัติจากคณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง และประชุมรัฐสภาจำเป็นต้องปรึกษาขอความร่วมมือจากพรรคเสรีประชาธิปไตย เพราะพรรคเสรีประชาธิปไตยมีส่วนใหญ่ในคณะกรรมการและรัฐสภา

ในทำนองเดียวกัน ภายในพรรคเสรีประชาธิปไตยผู้มีอิทธิพลมากในวงการราชการหรือมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับข้าราชการผู้ใหญ่มาก ก็มีอำนาจมากภายในพรรคได้รับการยกย่องให้เป็นผู้กำหนดแนวทางของพรรค

4. พรรคเสรีประชาธิปไตยถึงแม้จะเป็นพรรคที่สามารถรักษารัฐฐานะเป็นพรรครัฐบาลมาโดยตลอดระยะเวลาอันยาวนานก็จริง ก็มิได้หมายความว่าภายในพรรคจะมีความกลมเกลียวรวมกันเป็นปึกแผ่นเสมอไป ภายในพรรคมีการแตกแยกออกเป็นหลายฝ่ายหรืออาจจะพูดได้ว่าเป็นพรรคที่ก่อตั้งขึ้นโดยการรวมตัวกันระหว่างพรรคย่อย ๆ หลายพรรคซึ่งพยายาม

ซึ่งก็ซึ่ง เคนกันตลอดมา ฉะนั้นรัฐบาลสมัยหนึ่งจึงมีนโยบายของพรรคคิดแปลกแตกต่างอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งนโยบายต่างประเทศมีทั้งสมัยที่เคยโน้มเอียงไปทางสหภาพโซเวียต สาธารณรัฐประชาชนจีน และสหรัฐอเมริกา ซึ่งแม้แต่ภายในพรรคเองก็มิได้คัดค้านอยู่จำนวนไม่น้อย

5. พรรคเสรีประชาธิปไตยอาศัยการรักษาความมั่นคงในฐานะพรรครัฐบาลมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน สามารถสร้างระบบทางการเมืองระบบบริหารที่ได้เปรียบ ตัวอย่างเช่น การเลิกระบบตำรวจแบบกระจายอำนาจมาเป็นระบบบริหารรวมอำนาจส่วนกลาง ให้ขึ้นอยู่กับตำรวจแห่งชาติ หรือการรวมจักรระบบการศึกษาส่วนกลางให้รัดกุมยิ่งขึ้น

6. พรรคเสรีประชาธิปไตยอาศัยการคุมอำนาจบริหารมาสนับสนุนการหาเสียงของพรรคในฐานะพรรครัฐบาลมาตลอด ดังจะเห็นได้จากการจัดสรรงบประมาณ หรือการจัดสรร "เงินช่วยเหลือสมทบ" จนมีการวิจารณ์ว่าพรรคเสรีประชาธิปไตยอาศัยการจัดสรรงบประมาณในการหาเสียง ซึ่งเป็นส่วนที่พรรคเสรีประชาธิปไตยได้เปรียบกว่าพรรคอื่น ๆ

"เงินทุนช่วยเหลือสมทบ" ได้แก่งบประมาณแผ่นดินส่วนหนึ่งซึ่งถูกจัดสรรไว้สำหรับจุดประสงค์อันใดอันหนึ่งที่ให้กับองค์การบริหารสวนทองดิน องค์การเอกชนหรือส่วนบุคคล เงินช่วยเหลือสมทบนี้มีจำนวนมากถึง $1/3$ ของงบประมาณทั้งหมด | ดังจะเห็นได้จากตาราง

รายละเอียดเปรียบเทียบระหว่างงบประมาณแผ่นดินกับเงินช่วยเหลือสมทบตั้งแต่ ค.ศ. 1976

อัตราเปรียบเทียบระหว่างงบประมาณแผ่นดินและงบประมาณเงินช่วยเหลือสมทบ¹

ปี ค.ศ.	งบประมาณแผ่นดิน (100 ล้านเยน)	เงินช่วยเหลือสมทบ (100 ล้านเยน)	อัตราส่วน (เปอร์เซ็นต์)
1976	242,960	81,816	33.7
1977	285,143	95,664	33.5
1978	342,950	113,219	33.0
1979	386,001	129,851	33.4
1980	425,888	138,520	32.5

¹Fukutomi Tooru, "บทวิเคราะห์การฟื้นฟูเงินทุนการเมือง," (Zaisei Saiken o Kangaeru) TOKYO: วารสาร Bungei Shunju ฉบับที่ 59/5 เดือน พฤษภาคม 1981

เงินช่วยเหลือสมทบ (Hojokin) แบ่งออกเป็น 4 ประเภทคือ¹

1) เงินช่วยคานการประกันสังคม

(ค.ศ. 1979)

ประเภท	จำนวนเงิน(100 ล้านเยน)	คิดเป็นร้อยละ
เงินช่วยค่าครองชีพ	9,222	7.2
เงินช่วยสวัสดิการสังคม	10,832	8.4
การรักษาพยาบาล	20,042	15.5
เงินช่วยกิจการอนามัย	2,648	2.0
กิจการอื่น ๆ	856	0.7
รวม		

2) เงินช่วยคานการศึกษาและวัฒนธรรม

(ค.ศ. 1979)

ประเภท	จำนวนเงิน(100 ล้านเยน)	คิดเป็นร้อยละ
เงินช่วยการศึกษาภาคบังคับ	18,615	14.5
เงินส่งเสริมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	905	0.7
ช่วยสถาบันการศึกษา	5,759	4.5
ส่งเสริมการศึกษา	4,804	3.7
รวม	30,117	23.4

¹ Hirose Michisada เงินช่วยเหลือสมทบทุนการเมืองกับพรรครัฐบาล (Hojokin to Seikentoo) TOKYO: โรงพิมพ์ Asahi Shinbunsha, 1970, pp. 67.

3) เงินชวยกิจการสาธาณูปโภค

(ค.ศ. 1979)

ประเภท	จำนวนเงิน(100 ล้านเยน)	คิดเป็นร้อยละ
เงินชวยการเคหะ	7,096	5.5
การระบายน้ำและสิ่งแวดลอม	9,413	7.3
งานเตรียมการพื้นฐานการเกษตร	6,943	5.4
เงินชวยผู้ประสบภัยธรรมชาติ	1,675	1.3
เงินชวยประเภทอื่น ๆ	4,114	3.2
รวม	29,243	22.7

4) เงินชวยกิจการอื่น ๆ

(ค.ศ. 1979)

ประเภท	จำนวนเงิน(100 ล้านเยน)	คิดเป็นร้อยละ
เงินชวยกิจการควบคุมสิ่งบริโลก	2,284	1.8
เงินชวยการชลประทาน, ป่าไม้, และการเกษตร	7,215	5.6
เงินชวยผู้ประกอบการขนาดเล็ก และขนาดกลาง	569	0.4
เงินชวยคานพลังงาน	393	0.3
เงินชวยกิจการรถไฟแห่งชาติ	6,056	4.7
เงินสงเสริมความร่วมมือทางเศรษฐกิจ	622	0.5
เงินชวยประเภทอื่น ๆ	8,751	6.8
รวม	25,890	20.1

2.3 โครงสร้างและการจัดองค์การของพรรคเสรีประชาธิปไตย

พรรคเสรีประชาธิปไตยเป็นองค์การทางการเมืองขนาดใหญ่มาก ซึ่งมีสำนักงานใหญ่เป็นศูนย์กลางของการจัดองค์การและการบริหารพรรคอยู่ที่โตเกียว และยังมีสำนักงานสาขาของพรรคอีกจำนวนมากทั่วประเทศคอยทำหน้าที่บริหารงานประจำของพรรคและติดต่อกับกลุ่มมวลชนต่าง ๆ

สำนักงานสาขาของพรรคแต่ละแห่งก็มีการจัดองค์การอย่างเป็นระเบียบ ซึ่งประกอบไปด้วยประธาน, เลขาธิการ และคณะกรรมการบริหาร ซึ่งกิจการส่วนใหญ่ของสำนักงานสาขานี้ดำเนินไปโดยอาศัยพลังกลุ่มมวลชน แม้นานเป็นส่วนใหญ่ นอกจากนี้ยังมีหนังสือพิมพ์รายสัปดาห์ของพรรคชื่อ "หนังสือพิมพ์เสรี" ซึ่งมีจำนวนพิมพ์มากกว่า 500,000 ฉบับ และวารสารประจำเดือนชื่อ "วารสารเสรีประชาธิปไตย" จำนวนพิมพ์ประมาณ 70,000 ฉบับ เผยแพร่ไปสู่สมาชิกของพรรค โดยฝ่ายสำนักงานสาขาเหล่านี้คอยทำหน้าที่ประสานงาน เพื่อขยายฐานสนับสนุนตลอดไป¹

การเพิ่มสมาชิกเพื่อขยายฐานสนับสนุนพรรค เป็นกิจกรรมสำคัญอันหนึ่งของพรรค ผู้ที่ประสงค์จะสมัครเป็นสมาชิกพรรคกระทำได้โดยง่าย กล่าวคือ เขียนใบสมัครยื่นต่อสำนักงานสาขาพรรคหรือสำนักงานใหญ่ของพรรค โดยมีสมาชิกพรรคค่าประกันสองคน และจ่ายค่าสมัครเพียง 2,000 เยน ก็กลายเป็นสมาชิกโดยสมบูรณ์ (ปี ค.ศ. 1980) เป้าหมายการเพิ่มสมาชิกแต่ละปีเฉลี่ยประมาณ 3 เปอร์เซ็นต์ของพลเมืองผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ซึ่งการเพิ่มสมาชิกเริ่มกระทำกันอย่างจริงจังในปี ค.ศ. 1980 ซึ่งเป็นปีแรกที่สามารถบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ กล่าวคือ สามารถเพิ่มสมาชิกใหม่ได้ถึง 3,200,000 คน จนกระทั่งสำนักงานใหญ่จำเป็นต้องใช้ระบบคอมพิวเตอร์เพื่อควบคุมบัญชีรายชื่อสมาชิก²

¹หนังสือพิมพ์ อะซายิ, วันที่ 30 มิย. 1980.

² Ibid.

เมื่อศึกษาการจัดองค์การของพรรคเสรีประชาธิปไตยจะพบว่า พรรคนี้มีการจัด
ระเบียบองค์การของพรรคอย่างละเอียดและมีการแบ่งงานกันทำตามสาขาความชำนาญ
อย่างละเอียด ตลอดจนมีการแจกแจงงานที่ซับซ้อนอย่างน่าศึกษา

พรรคเสรีประชาธิปไตยมีโครงสร้างภายในที่ค่อนข้างซับซ้อน แต่พอที่จะแบ่งออก
เป็น 2 สายงานใหญ่ ๆ คือ ทักสินนโยบายและองค์การบริหารพรรค

2.3.1 กลไกทักสินนโยบาย ประกอบด้วย 3 กลไกคือ

- 1) ที่ประชุมใหญ่สมาชิกพรรค
- 2) ที่ประชุมสามัญสมาชิกรัฐสภาของพรรค
- 3) สภาบริหารของพรรค

1) ที่ประชุมใหญ่สมาชิกพรรค เป็นกลไกทักสินชั้นเค็ดชาคของพรรค ซึ่งจัดขึ้น
เพียงปีละหนึ่งครั้ง นอกจากการลงมติกำหนดนโยบายประจำพรรคแล้ว ยังมีการจัดเลือก
ทั้งประธานพรรคคนใหม่ในกรณีที่อายุประธานพรรคสิ้นสุดลงพอดี ซึ่งเป็นกิจกรรมหลักอันหนึ่ง
ของการจัดประชุมใหญ่ผู้ที่มีคุณสมบัติเข้าร่วมประชุมใหญ่ คือสมาชิกสภาผู้แทนของพรรคทั้งหมด
และตัวแทนสมาชิกสภาท้องถิ่นแต่ละจังหวัด ๆ ละ 4 คน แต่ในกรณีที่ผู้ถูกเงินถ้ามีสมาชิกมากกว่า
1 ใน 3 ของสมาชิกผู้มีสิทธิ์เข้าร่วมประชุมใหญ่ของพรรค เรียกร้องให้เปิดประชุม ก็สามารถ
จัดประชุมใหญ่เฉพาะกาลได้ ฉะนั้นไม่แนเสมอไปว่าการจัดประชุมใหญ่จะคงตรงกับ
เปลี่ยนประธานพรรค หรือเลือกตั้งประธานพรรคแต่ละสมัย

2) ที่ประชุมสามัญสมาชิกสภาของพรรค โดยปกติเป็นการประชุมที่จัดขึ้นเพื่อ
รายงานผลการบริหารและความเคลื่อนไหวภายในรัฐสภาทุก ๆ ระยะเวลาสามัญรัฐสภาของ
พรรคทุกคนแต่ความเป็นจริงบทบาทและกลไกของการประชุมสามัญรัฐสภาของพรรคมีอำนาจ
ประชุมแทนการประชุมใหญ่ได้ ดังปรากฏในระเบียบข้อบังคับของพรรคข้อที่ 35 กล่าวคือ
โดยเฉพาะหัวข้อเรื่องที่เป็นกรณีถูกเงิน การลงมติให้การประชุมสามัญรัฐสภาของพรรคนั้น
ให้ถือว่ามื่อผลใช้บังคับได้ เช่นเกี่ยวกับการลงมติในการประชุมใหญ่

3) สภาพบริหารของพรรคมีบทบาทสำคัญในการกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานกิจกรรมของพรรค บริหารพรรคและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับรัฐสภา ตามปกติของแต่ละวัน นอกจากนี้ยังมีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาบุคคลากรในระดับที่ต่ำลงมาจากประธานและรองประธานพรรค จำนวนกรรมการพรรครวมทั้งสิ้น 30 คน และมีการเปิดประชุมทุก ๆ 2 สัปดาห์ ผู้มีสิทธิ์เข้าร่วมประชุมสามัญของคณะกรรมการพรรคคือ ตัวแทนสมาชิกสภาผู้แทนจากทั่วประเทศ 15 คน ตัวแทนสมาชิกวุฒิสภา 7 คน และผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งจากประธานพรรคอีก 8 คน (รวมทั้งประธานการประชุมสามัญด้วย) ในระเบียบข้อบังคับของพรรคข้อที่ 36 ระบุหน้าที่ของการประชุมสามัญคณะกรรมการพรรคไว้ว่า "สภาพบริหารของพรรคมีหน้าที่พิจารณากำหนดระเบียบวาระต่าง ๆ เกี่ยวกับการดำเนินการบริหารพรรคและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับรัฐสภา" กล่าวคือเรื่องสำคัญต่าง ๆ เช่น ร่างการจัดสรรงบประมาณ ร่างกฎหมายพระราชบัญญัติต่าง ๆ เหล่านี้ต้องผ่านการตรวจสอบพิจารณาอย่างละเอียดในสภาพบริหารของพรรค

2.3.2 องค์การบริหารพรรค องค์การที่เกี่ยวข้องกับการบริหารพรรคประกอบด้วย

- 1) ประธานพรรคและรองประธานพรรค
- 2) เลขาธิการพรรค
- 3) สภาศึกษานโยบาย
- 4) คณะกรรมการพรรค
- 5) คณะกรรมการสาขาทั่วประเทศ
- 6) คณะกรรมการการเงินของพรรค
- 7) คณะกรรมการนโยบายรัฐสภา
- 8) คณะกรรมการขบวนการประชาชน
- 9) คณะกรรมการประชาสัมพันธ์
- 10) คณะกรรมการนโยบายการเลือกตั้งสมาชิกรัฐสภา¹

¹ Shimizu Mikio, op. cit., p. 74.

1) ประธานพรรค ประธานพรรคเสรีประชาธิปไตยเป็นตำแหน่งที่มีอำนาจทางการเมืองมาก เพราะหมายถึงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีโดยอัครโนมิตี เนื่องจากพรรคได้เสียงข้างมากในรัฐสภาตลอดมา ตำแหน่งนี้มีวาระคอนข้างสั้นคือ 2 ปี ปกติประธานพรรคเป็นตำแหน่งที่ตกลงคะแนนเสียงเลือกตั้งกันในการประชุมใหญ่ของพรรค(ประจำปี) แต่ในเมื่อมีการรับรู้กันก่อน โดยการปรึกษาหารือระหว่างผู้มีอิทธิพลภายในพรรคจำนวนหนึ่ง และรับรองอีกครั้งหนึ่งในการประชุมใหญ่ของพรรค

เนื่องจากตำแหน่งประธานพรรคหมายถึงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี นอกจากจะมีอำนาจหน้าที่อนุมัติตำแหน่งรัฐมนตรี ประธานสภาผู้แทนทั้งสองสภายังมีอิทธิพลต่อการกำหนดตำแหน่งสำคัญภายในกระทรวงต่าง ๆ และภายในพรรคเอง ตำแหน่งตั้งแต่เลขาธิการพรรคลงไปมีวาระไม่เกินหนึ่งปี

ส่วนตำแหน่งรองประธานพรรคมิใช่ตำแหน่งที่แน่นอน กำหนดขึ้นในคราวที่เห็นว่าจำเป็นเท่านั้น ควบคู่กับบทบาทและหน้าที่ของรองประธานพรรคก็ขึ้นอยู่กับสภาพการณ์ในขณะนั้น ตามระเบียบข้อบังคับของพรรค ตำแหน่งนี้ก็จะต้องเลือกตั้งภายในการประชุมใหญ่ของพรรค แต่ความเป็นจริงส่วนใหญ่ประธานพรรคเป็นผู้กำหนดเลือกเสียเอง

2) เลขาธิการพรรค ตำแหน่งเลขาธิการพรรคมีความสำคัญที่สุดในพรรค รองจากประธาน ประธานพรรคหรือนายกรัฐมนตรีเกือบทุกคน(ยกเว้นนายฮาโตยามะ จิโร นายกอชิบาชิ ทัชชัน) เคยดำรงตำแหน่งนี้มาก่อนทั้งสิ้น ชอบเขตอำนาจหรือความรับผิดชอบของตำแหน่งนี้มีอยู่มากมายนานาประการ เช่น บริหารพรรค จัดหาเงินเข้าพรรค วางนโยบายการเมือง ตลอดจนรับผิดชอบความสำเร็จหรือความล้มเหลวของพรรคในการเลือกตั้งแต่ละครั้ง ในแง่ของการปฏิบัติอาจกล่าวได้ว่า นายกรัฐมนตรีเป็นผู้รับผิดชอบสูงสุดในคณะรัฐบาล ส่วนเลขาธิการพรรคเป็นผู้รับผิดชอบสูงสุดในพรรค

3) สภาศึกษานโยบาย สภานี้เป็นหน่วยงานใหญ่ซึ่งแบ่งออกเป็นฝ่ายต่าง ๆ 17 ฝ่าย เช่น ฝ่ายเกษตร อุตสาหกรรม คมนาคม คลัง กรรมกร ต่างประเทศ ฯลฯ เพื่อ

ประสานงานโดยตรงกับกระทรวงต่าง ๆ ในรัฐบาล ซึ่งมีหน้าที่ศึกษาพิจารณาร่างกฎหมาย และนโยบายเข้าสู่รัฐสภา ทั้งที่กำหนดอำนาจหน้าที่ของสภาศึกษานโยบายไว้ในระเบียบข้อบังคับของพรรคข้อที่ 43 ไว้วา "สิ่งใดที่ถือว่าเป็นนโยบายของพรรคหรือร่างกฎหมายที่จะเสนอในนามของพรรคจะต้องผ่านการพิจารณาของสภาศึกษานโยบาย" ซึ่งโดยปกติแล้ว หลังจากผ่านการพิจารณากลับกรองจากสภาศึกษานโยบายแล้ว จำเป็นต้องนำไปเสนอต่อสภาบริหารของพรรค เพื่อรับรองอีกชั้นหนึ่งตามลำดับ เพื่อเสนอเข้ารัฐสภาออกมาเป็นกฎหมายใช้บังคับ แต่ทั้งนี้จำเป็นต้องเป็นลักษณะพิธีการเท่านั้น

4) คณะกรรมการพรรค คณะกรรมการพรรคประกอบด้วย ประธาน คณะกรรมการต่าง ๆ ทั้งหมดของพรรค หรือประธานพรรคอาจจะแต่งตั้งเพิ่มเติมตามความจำเป็นอีกส่วนหนึ่ง คณะกรรมการพรรคมีหน้าที่ประสานงานประชุมปรึกษาหารือระหว่างคณะกรรมการทั้งหมดของพรรค

5) คณะกรรมการสาขาทั่วประเทศ คณะกรรมการสาขาทั่วประเทศประกอบด้วย ประธาน รองประธาน และกรรมการอีกจำนวนหนึ่ง ประธานแต่งตั้งโดยการเสนอชื่อรับการพิจารณาในการประชุมสามัญของคณะกรรมการพรรค และประธานพรรคเป็นผู้อนุมัติขั้นสุดท้าย รองประธานและกรรมการนั้น ประธานเป็นผู้เลือกแต่ต้องเสนอชื่อผ่านการพิจารณาในการประชุมสามัญเช่นกัน คณะกรรมการสาขาทั่วประเทศมีหน้าที่บริหารงานทั่วไป ภายในองค์การของพรรค

6) คณะกรรมการการเงินของพรรค คณะกรรมการการเงินของพรรคประกอบด้วยกรรมการจำนวนหนึ่ง ซึ่งประธานพรรคเป็นผู้แต่งตั้ง โดยเสนอชื่อผ่านการพิจารณาเห็นชอบในการประชุมสามัญของคณะกรรมการ ส่วนตำแหน่งประธานกรรมการเลือกตั้งกันเองภายในคณะกรรมการ คณะกรรมการการเงินมีหน้าที่บริหารและควบคุมการเงินของพรรค

7) คณะกรรมการนโยบายรัฐสภา คณะกรรมการนโยบายรัฐสภาประกอบด้วย ประธาน รองประธาน และกรรมการอีกจำนวนหนึ่ง ประธานแต่งตั้งโดยเลขาธิการพรรค แต่ต้องเสนอชื่อผ่านการพิจารณาเห็นชอบในการประชุมสามัญคณะกรรมการ ส่วนรองประธาน

และกรรมการนั้นประธานเป็นผู้แต่งตั้ง โดยเสนอชื่อผ่านการพิจารณาเห็นชอบในการประชุมสามัญของคณะกรรมการ คณะกรรมการนโยบายรัฐสภาพิเคราะห์หน้าที่ดำเนินการ เกี่ยวกับการเตรียมประชุมรัฐสภาโดยตรง

8) คณะกรรมการขบวนการประชาชน คณะกรรมการขบวนการประชาชนประกอบด้วย ประธาน รองประธาน และกรรมการอีกจำนวนหนึ่ง ประธานแต่งตั้งขึ้นโดยเลขาธิการพรรค แต่ต้องเสนอชื่อผ่านการพิจารณาเห็นชอบในการประชุมสามัญของคณะกรรมการส่วนรองประธานและกรรมการนั้น ประธานเป็นผู้แต่งตั้งเอง โดยเสนอชื่อผ่านการพิจารณาเห็นชอบในการประชุมสามัญของคณะกรรมการ และผ่านการปรึกษาเห็นชอบจากประธานกรรมการสาขาทั่วประเทศกับประธานกรรมการประชาสัมพันธ์ คณะกรรมการขบวนการประชาชนมีหน้าที่ดำเนินการสนับสนุนขบวนการประชาชนของพรรค

9) คณะกรรมการประชาสัมพันธ์ คณะกรรมการประชาสัมพันธ์ ประกอบด้วย ประธาน รองประธาน และกรรมการอีกจำนวนหนึ่ง ซึ่งแต่งตั้งโดยวิธีการเช่นเดียวกับคณะกรรมการนโยบายรัฐสภาทุกประการ แต่คณะกรรมการประชาสัมพันธ์มีหน้าที่ดำเนินการประชาสัมพันธ์ให้กับพรรค

10) คณะกรรมการนโยบายการเลือกตั้งสมาชิกรัฐสภา คณะกรรมการนโยบายเลือกตั้ง เป็นหน่วยงานเกี่ยวกับการดำเนินการเลือกตั้งของพรรคเสรีประชาธิปไตย ซึ่งขึ้นโดยตรงกับประธานพรรค ประธานพรรคดำรงตำแหน่งประธานกรรมการนี้เอง ชอบเขตหน้าที่ของคณะกรรมการหน่วยนี้ได้แก่ การติดต่อประสานงานกับสาขาของพรรคทั่วประเทศ เพื่อเลือกเป็นตัวแทนบุคคลที่จะส่งเข้ารับเลือกตั้งในนามของพรรคแต่ละสมัย ตลอดจนศึกษาวิเคราะห์สภาพการเลือกตั้งของแต่ละเขต โดยการจัดตั้งสำนักงานเลือกตั้งขึ้นสำหรับการวางแผนและดำเนินงานหาเสียงให้กับผู้เข้ารับเลือกตั้งอย่างน้อย 2-3 คนต่อหนึ่งสำนักงาน

2.4 กระบวนการสรรหาผู้นำของพรรค

ระเบียบข้อบังคับของพรรคว่าด้วยเรื่องการเลือกตั้งประธานพรรคที่ใช้อยู่ในขณะนี้

ร่างขึ้นตอนปลายสมัยรัฐบาลมิกิ และประกาศใช้เมื่อปี ค.ศ. 1978 ตามระเบียบข้อบังคับฉบับนี้กำหนดให้มีการจัดเลือกตั้งเป็น 2 ขั้นตอน ให้โอกาสสมาชิกพรรคทั่วประเทศมีสิทธิออกเสียงคัดเลือกรับเลือกทั้งขั้นต้นไว้เพียง 2 คน ซึ่งตามระเบียบผู้ที่สามารถเข้ารับสมัครเลือกตั้งตำแหน่งประธานพรรคเสรีประชาธิปไตยอย่างน้อยต้องได้รับการรับรองจากสมาชิกรัฐสภาอย่างน้อย 20 คน หลังจากผู้สมัครชนะการเลือกตั้งขั้นแรก รายชื่อก็จะถูกส่งเข้าที่ประชุมใหญ่ของพรรค ซึ่งเป็นหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภาของพรรคจะลงคะแนนเสียงในการเลือกตั้งขั้นสุดท้าย¹

ตัวอย่างเช่น ในปี ค.ศ. 1978 ปรากฏว่าผู้ที่เข้ารับสมัครเลือกตั้งประธานพรรคเพียง 4 คน คือ นายฟูคุดะ นายโอฮิระ นายนาคาโซเนะ ยาฮุฮิโร (Nakasone Yasuhiro) และโคโมโตะ โทชิโอะ (Koomoto Toshio) การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งขั้นต้นโดยสมาชิกพรรคทั่วประเทศ เมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน ผลปรากฏว่านายโอฮิระได้รับการเลือกมีคะแนนเสียงห่างจากคนอื่น ๆ อีก 3 คนมาก เป็นเหตุให้โคโมโตะเสียงในอันดับที่ 2 ยอมสละสิทธิ์ในการแข่งขันการเลือกตั้งขั้นสุดท้ายซึ่งจะจัดขึ้นในวันที่ 1 ธันวาคม ปีเดียวกัน นายโอฮิระจึงได้รับตำแหน่งประธานพรรคโดยปริยาย

ปัจจัยสำคัญสำหรับนักการเมืองที่จะเข้าชิงตำแหน่งประธานพรรค อาจจะสรุปได้ว่า ประการที่หนึ่ง ต้องเป็นนักการเมืองที่มีประสบการณ์ในเมืองมาก ประการที่สอง ต้องมีฐานสนับสนุนที่เข้มแข็ง โดยการเสริมสร้างคะแนนนิยมกลุ่มต่าง ๆ ภายในพรรค (Habatsu) เกี่ยวกับเรื่องนี้ นายททานากะได้ให้สัมภาษณ์ในสมัยที่เข้ารับตำแหน่งประธานพรรคต่อจากนายซาโตไควว่า "การที่จะเข้ารับตำแหน่งประธานพรรคนั้นกลายเป็นเรื่องง่ายถ้าเพียงแต่สามารถจัดการมีประสบการณ์ทำหน้าที่ภายในของพรรค 2 ตำแหน่ง และหน้าที่

¹ดูรายละเอียดใน รวมศัพท์ที่ใช้ในปัจจุบันเกี่ยวกับความรู้ทั่วไป (Gendai Yoogo no Kisochishiki) TOKYO: โรงพิมพ์ Jiyuukokumin, 1976, p. 64.

ภายในคณะรัฐบาลอีก 2 ตำแหน่งเท่านั้น ก็เพียงพอแล้ว"¹ ตำแหน่งภายในพรรค 2 ตำแหน่งนี้หมายถึง ตำแหน่งเลขาธิการพรรคและตำแหน่งประธานสภาบริหาร หรือตำแหน่งประธานสภาศึกษานโยบาย ส่วนตำแหน่งภายในคณะรัฐบาล 2 ตำแหน่งหมายถึง ตำแหน่งรัฐมนตรีกระทรวงการคลัง กระทรวงต่างประเทศหรือกระทรวงพาณิชย์ กระทรวงใด กระทรวงหนึ่งเพียง 2 กระทรวง รายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องนี้ สามารถศึกษาได้จาก คารางภูมิหลังของนายกรัฐมนตรี หรือประธานพรรคเสรีประชาธิปไตยประกอบได้ดังนี้

ในแง่ความสำคัญของปัจจัยเรื่องประสบการณ์ในวงการเมือง ก็ดูได้จากระยะเวลาในการสะสมประสบการณ์หลังจากที่เริ่มได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทน ดังต่อไปนี้

Kishi Nobusike	14 ปี	10 เดือน
Ikeda Hayato	16 ปี	6 เดือน
Satoo Eisaku	15 ปี	10 เดือน
Tanaka Kakuei	25 ปี	3 เดือน
Miki Takeo	37 ปี	8 เดือน
Fukuda Takeo	24 ปี	2 เดือน
Oohira Masayoshi	26 ปี	2 เดือน

นอกจากประสบการณ์ที่ต้องสะสมกันเป็นเวลานานดังกล่าวนี้แล้ว ยังจะต้องเสริมสร้างฐานอำนาจที่จะสนับสนุนตนเองให้แข็งแกร่งขึ้นเรื่อย ๆ²

การที่พรรคเสรีประชาธิปไตยเริ่มเปิดโอกาสให้สมาชิกพรรคทั่วไปมีสิทธิออกเสียง

¹Nakayama Umon, "ทางอันตรายสายยาวสู่ตำแหน่งนายกรัฐมนตรี (Soori Eno Tooku Kewashii Michi) TOKYO: วารสารเซย์โก, ฉบับที่ 192 (เดือน พค. 1981), หน้า 29.

²Nakayama Umon, op. cit., p. 30.

เลือกประธานพรรคชั้นแรก ซึ่งประกาศเป็นทางการในการประชุมใหญ่เฉพาะกาล เมื่อเดือนเมษายน ค.ศ. 1978 นั้น จุดประสงค์ที่แท้จริงก็เพื่อการปรับปรุงขยายพรรคให้ใหญ่ยิ่งขึ้น โดยเริ่มจากรณรงค์ชักชวนหาสมาชิกพรรคและสมาชิกสภาผู้แทนสังกัดพรรคใหม่จำนวนมากขึ้น ปรากฏว่าการดำเนินการตามนโยบายดังกล่าวได้ผลดี เพียงระยะเวลาหนึ่งปีสามารถเพิ่มสมาชิกพรรคจาก 400,000 คน เป็น 1,500,000 คน (กล่าวคือ สมาชิกพรรคมีจำนวน 1 ใน 52 ของจำนวนประชากรที่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง) ในจำนวนสมาชิกพรรค 1,500,000 คน ถ้าแบ่งตามอาชีพแล้วจำแนกได้ดังนี้¹

1. เกษตรกร	33 เปอร์เซ็นต์
2. กอสร่าง	11 เปอร์เซ็นต์
3. พอคคา	10 เปอร์เซ็นต์

2.4.1 ผลดีของการจัดเลือกตั้งประธานพรรคชั้นแรกโดยสมาชิกพรรคทั่วไป

1) ผลประโยชน์ในการช่วยเพิ่มรายได้ของพรรค รายได้ของพรรคเพื่อใช้เป็นงบประมาณในการบริหารพรรคแต่ละปี ส่วนใหญ่มาจากเงินบริจาคสนับสนุนพรรค ซึ่งได้รับจากวงการธุรกิจของประเทศญี่ปุ่นก็จริง เมื่อเปรียบเทียบกับเงินดังกล่าวแล้ว เงินรายได้ที่มาจาก การเก็บค่าบำรุงสมาชิกนั้น มีจำนวนเล็กน้อยเท่านั้นเอง ค่าบำรุงสมาชิกสามัญพรรคปีละ 1,500 เยน และค่าบำรุงพรรคที่เก็บจากสมาชิกวิสามัญสังกัดพรรคอีกคนละ 10,000 เยนต่อปี นำมาใช้ในการจัดเลือกตั้งประธานพรรคสำหรับสมาชิกทั่วประเทศ ซึ่งต้องใช้งบประมาณไม่น้อยกว่า 8,000,000,000 เยน แต่อย่างไรก็ตามหลังจากเปิดโอกาสให้สมาชิกพรรคออกเสียงเลือกตั้งประธานพรรค จำนวนค่าบำรุงสมาชิกเก็บเพิ่มขึ้นได้มากกว่า

¹Ikeda Fumio, "บทวิเคราะห์การเลือกตั้งชั้นเตรียมตำแหน่งประธานพรรคเสรีประชาธิปไตย" (jimintoo Soosai Yobisen no Bunseki), วารสารสัปคัทอะซาฮิ, ฉบับที่ 21/4 (เดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 1979), หน้า 28.

เดิมหลายเท่าและยัง เกิดภาพพจน์ในแง่ที่ว่าพรรคเสรีประชาธิปไตย เป็นพรรคการเมืองของประชาชนอย่างแท้จริง

2) ผลประโยชน์ในด้านการจัดระบบของกิจการของพรรค นอกจากการคัดเลือกตั้งประธานพรรคชั้นแรกจะช่วยเพิ่มจำนวนสมาชิกพรรคแล้ว ในด้านของการจัดระบบของกิจการของพรรค การคัดเลือกตั้งโดยสมาชิกพรรคทั่วไป เป็นการบังคับให้จัดบัญชีรายชื่อสมาชิกพรรคทั่วประเทศแต่ละครั้งที่มีการเลือกตั้ง ซึ่งกลายเป็นข้อมูลสำคัญในการปรับปรุงพรรค และวางแผนรณรงค์หาเสียงสนับสนุนพรรค

2.4.2 ปัญหาที่เกิดจากการจัดเลือกตั้งประธานพรรคชั้นแรก

1) ลักษณะแท้จริงของการจัดเลือกตั้งประธานพรรคชั้นแรก มิได้เป็นไปโดยสิทธิเสรีภาพในการออกเสียง การเลือกตั้งแคคอนข้างสกปรก คือมีการซื้อเสียงหรือฟอรัมที่มพันธมิตรกันอย่างใกล้ชิดเหลือย้มมาก ตัวอย่าง ไซ่เพียงแต่โทรศัพท์ไปยังสมาชิกพรรคที่ตนเองสร้างความสัมพันธ์ไว้ก่อน ก็สามารถรวบรวมบัตรลงคะแนนเสียงมากกรอกเองก็ได้ ตามความพอใจ หรือสมาชิกพรรคบางส่วนถึงกับนำบัตรลงคะแนนเสียงไปส่งใหญ่เข้ารับสมัครเลือกตั้ง เสียเอง

2) มาตรการพิจารณารับสมัครเป็นสมาชิกพรรคไม่มีกำหนดไว้เลย ตามที่เคยกล่าวมาแล้วครั้งหนึ่ง เงื่อนไขในการสมัครเป็นสมาชิกพรรคมีเพียงข้อเดียวคือ คนค่าประกันที่เป็นสมาชิกพรรคอยู่ในขณะนั้นเพียง 2 คนเท่านั้นเอง จึงปรากฏว่ามีไซ่เรื่องประหลาดอะไรเลยที่มีอายุเพียง 5 ขวบ มีชื่อเป็นสมาชิกพรรคอยู่ โดยแท้ที่จริงกลุ่มฮาบัสคีเป็นผู้อย่างจ่ายค่าบำรุงสมาชิกเสียเอง สมาชิกประเภทนี้เรียกว่า "สมาชิกเฉพาะบัญชีรายชื่อ"(Paper member) จะเห็นตัวอย่างได้เช่น ในปี ค.ศ. 1980 กล่าวกันว่า นายโคโมโตะ ไซ่เงินทั้งสิ้นสี่แสนล้านเยน เพื่อใช้จ่ายค่าบำรุงสมาชิก หนึ่งล้านคน¹

¹หนังสือพิมพ์ อะซายิ, วันที่ 29 พฤศจิกายน ค.ศ. 1979.

3) รายชื่อสมาชิกพรรคถูกกลุ่มขวาตีชโยมนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการหาเสียงส่วนหนึ่ง ทั้ง ๆ ที่รายชื่อสมาชิกพรรคปกติถูกเก็บรักษาไว้เป็นความลับสุดยอด แต่มีข่าวลือว่านักการเมืองบางคนใช้เงินซื้อบัญชีรายชื่อดังกล่าว

4) วิธีการนับคะแนนเสียงไม่ยุติธรรม การนับคะแนนเสียงแต่ละเขตใช้หลัก 1,000 คนต่อเสียง 1 เสียง และการคำนวณยอดคะแนนที่ได้รับแต่ละเขต จะยกคะแนนของผู้ที่ได้คะแนนเสียงต่ำกว่าอันดับที่ 2 นำมาเฉลี่ยให้กับผู้ได้รับคะแนนเสียงในเขตอันดับที่ 1 และ 2 เท่านั้น ฉะนั้นความยุติธรรมย่อมไม่เกิดขึ้นกับคนได้คะแนนเสียงเป็นอันดับถัดไป ซึ่งอาจจะมีคะแนนรวมทั้งประเทศมากกว่าคนที่ได้อันดับที่ 1 และอันดับที่ 2 ในบางเขตที่มีสมาชิกมากก็เป็นไปได้